

Virtuti & Musis

- 3 Nagovor**
Luka Anžič, prefekt MKSBD
- 4 Razmišljanje**
mag. Gregor Celestina, spiritual
- 6 Intervju**
mag. Bernarda Stenovec
- 10 Romanje**
Oglej - Ravena - Padova
- 14 Novomašniki**
Luka Jesenko
Mel Kovic
Matjaž Venta
- 20 Prvoletniki**
Janez Peter Bohinc
Matevž Marinko
Peter Černe
Domen Špringer
- 22 Prešernov nagrajenec**
Peter Černe
- 24 Jeruzalemska Biblija**
akad. prof. dr. Jože Krašovec
- 26 Molitev in duhovnost**
Taizéjsko srečanje
Delavnice molitve in življenja
- 28 Utrip hiše**

- 33 Na terenu**
Pastoralna praksa: Župnija Budanje
Pastoralna praksa: Šentilj v Slovenskih goricah in Kozaki
Pastoralna praksa: Župnija Preska
Pastoralno leto v Italiji in Angliji

37 Fotogalerija in še kaj

BOGOSLOVNO SEMENIŠČE
COLLEGIUM CAROLINUM

Virtuti & Mysis - glasilo Marijine kongregacije
slovenskih bogoslovcev in duhovnikov

Dolničarjeva 4, 1000 Ljubljana
marijina.kongregacija@gmail.com

Uredništvo PETER ČERNE
JURE SOVINC

Oblikovanje JURE SOVINC

Lektoriranje PETER ČERNE

Fotografije JURE SOVINC
MARK ANTON RAMŠAK

Naslovnica Bazilika sv. Apolinarija,
apsida - detajl

Tisk SALVE d.o.o.
Rakovniška 6
1000 Ljubljana

»BOG JE VIDEL VSE, KAR JE NAREDIL, IN GLEJ, BILO JE ZELO DOBRO.«

Spoštovani kongreganisti!

Leto je naokoli in prišel je mesec maj, s tem pa tudi nova izdaja revije *Virtuti & Muisis*. Uredniški odbor se je letos odločil, da bo glavna tema umetnost. Glavni razlog za to odločitev se je nahajal prav v dejstvu, da je dobršen del preteklega leta na področju formacije bogoslovcev med drugim minil tudi pod vidikom spoznavanja cerkvene umetnosti in osmišljanju le-te. A kaj pravzaprav je umetnost in v čem ima svoj temelj oz. razlog obstoja?

Pri iskanju tega odgovora nam lahko pomaga sveti Janez Pavel II., ki je leta 1999 umetnikom napisal pismo. Pri tem se je oprl na 1 Mz 1,31: »Bog je videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je zelo dobro.« Prav po začetnih straneh Svetega pisma, pravi sveti papež, lahko spoznamo Boga kot vzor za vsakogar, ki opravlja kakršnokoli delo: človek odseva podobo Boga. Na tem mestu sv. Janez Pavel II. uvede tudi razliko med »stvarnikom« in »mojstrom«. Prvi je tisti, ki ustvarja, ki torej daje bit samo, priklicuje nekaj iz nič, kar je v ožjem pomenu način delovanja, ki je lasten samo Vsemogočnemu. Drugi, mojster, pa je tisti, ki uporablja nekaj, kar že obstaja, in temu daje obliko in pomen. Prav to pa je način delovanja, ki je značilen za človeka kot Božjo podobo. »Božji umetnik z ljubečim pogledom predaja človeškemu umetnikom iskro svoje presežne modrosti in ga kliče k deležnosti pri njegovi ustvarjalni moči.« (CD 82, 1)

Tako bomo v letošnji izdaji revije lahko prebirali intervju z mag. Bernardo Stenovec, ki je bila glavni vodič za sakralno umetnost, ko je ljubljansko Bogoslovno semenišče romalo v Oglej, Padovo in Raveno. Na področju jezikoslovne kulture se nam bo predstavil bogoslovec g. Peter Černe, ki je za svoje magistrsko delo s področja preučevanja madžarskega jezika prejel Prešernovo nagrado. Zagotovo tudi ne moremo zaobiti nove tako imenovane jeruzalemske izdaje Svetega pisma. O tej temi nam bo spregovoril akademik dr. Jože Krašovec, ki je tudi glavni urednik nove izdaje.

V drugem delu pa bomo kot običajno lahko brali o utripu življenja v Bogoslovnem semenišču. Tako bomo lahko obujali spomine na taizejsko srečanje, ki je potekalo na prehodu iz starega v novo leto. Nadalje bomo lahko brali tudi o Delavnicah molitve in življenja, ki so v semenišču potekale v prvem semestru tekočega semeniškega leta, in prebirali o samem utripu hiše, ki pred nas postavlja raznovrstne tematike in vsebine.

Za konec se lahko tudi mi vprašamo, zakaj pravzaprav občudujemo umetnost in njeno ustvarjalnost. Verjetno je odgovor jasen: ker, v kolikor je umetnost pristna, izraža lepoto. Le-ta nam ne ponuja končnega cilja, temveč v nas prebuja željo in hrepenenje po Bogu. Da je to prisotno v slehernem človeku, nam kažejo že vsem znane besede svetega Avgušтина: »Pozno sem te vzljubil, Lepota, večno davna, večno nova, pozno sem te vzljubil!« (CD 82, 16)

Naj Brezmadežna Devica Marija, »tota pulchra«, vsem nam pomaga na naši poti, da bi s posvetitvijo njenemu Brezmadežnemu Srcu tudi mi s svojo zvestobo in življenjem izražali lepoto Boga, o kateri pričujejo vsi sveti, »ki so prišli iz velike stiske in so oprali svoja oblačila ter jih pobelili z Jagnjetovo krvjo« (Raz 7,14).

Mati Brezmadežna – prosi za nas!

LEPOTA, KI PREOBRAŽA

»Lepo je sijaj resničnega,« je zapisal Platon in na drugem mestu dodal: »Lepota se je spustila z nebes, da bi nas rešila.« Njegovo ugotovitev je, okrepljen z izkušnjo učlovečene Besede, potrdil tudi Dostojevski, ki je zapisal, da človeštvo za preživetje ne potrebuje ne znanosti ne kruha, da je zanj nujna le lepota, saj brez lepote na tem svetu ne ostane nič več! Poglejmo, kaj o tej njegovi intuiciji pove Sveto pismo.

Stvarnik, ki je svet ustvaril iz nič, je videl, da je to, kar je ustvaril, lepo. V slovenskem prevodu sicer piše: »Bog je videl, da je dobro« (1 Mz 1,18), toda v grškem besedilu je zapisano καλόν (lep) in ne ἀγαθόν (dober) – hebrejski izraz namreč pomeni oboje hkrati.

Prvi dan Bog reče: »Bodi svetloba!« (1 Mz 1,3). Ta svetloba ni optični element (ta se pojavi šele četrti dan s stvaritvijo sonca). Na začetku stvarjenja je svetloba najbolj pretresljivo razodetje Božjega obličja. »Bodi svetloba« pomeni, naj pride Razodevalec na svet, naj pride Sveti Duh! Oče govori svojo Besedo, Duh pa jo razodeva.

Obstajajo točke pogleda, zorni koti, ki so delni in zato deformirajo, in obstaja popoln pogled, ki človeka (po prepričanju svetega Makarija) naredi za »eno oko«, prežeto z Božjo svetlobo. Zato nas Gregor iz Nise vabi, naj »gledamo z očesom goloba«, sveti Maksim Izpovedovalec pa, naj »gledamo z Božjim očesom«. Že ob zelo skromnem poznavanju fizike lahko ugotovimo, da oko ne zaznava predmetov, temveč svetlobo, odbito s predmetov; predmet je viden le zato, ker je zaradi svetlobe svetel. To, kar vidimo, je svetloba, ki se poveže s predmetom, se z njim na neki način poroči in prevzame njegovo obliko, ga upodobi in razkrije. Svetloba omogoči, da vidimo drugega in nas vidijo drugi. Omogoča nam živeti z drugim in eden v drugem. Biti v luči pomeni biti v razsvetljuječem občestvu. Ob koncu knjige Razodetja beremo: »Noči ne bo več in ne bodo potrebovali ne luči svetilke ne sončne luči, kajti razsvetljeval jih bo Gospod Bog in kraljevali bodo na veke vekov.« (Raz 22,5) Po drugi strani pa pekel (grško Hades in hebrejsko Sheol) označuje kraj, kjer je tema, kjer osamljenost privede bitje do skrajne bede, saj se noben pogled ne sreča z drugim. »Noč ni le pasivna odsotnost svetlobe. Tema je obupan beg vase. Da bi ubežala Svetlobi, da bi se skrila, se pokriva s temo, ki je demonska in zavestna drža zanikanja in zavračanja,« pravi Evdokimov.

To napetost zazna tudi Dostojevski, ki najprej zapiše, da je »lepo tisto, kar je normalno, kar je zdravo,« a kmalu ugotovi, da ni vse tako preprosto, zato izreče znamenite besede: »Lepota bo rešila svet. Toda katera?« Če je resnica vedno lepa,

“**Svetloba omogoči, da vidimo drugega in nas vidijo drugi. Omogoča nam živeti z drugim in eden v drugem. Biti v luči pomeni biti v razsvetljuječem občestvu.**

”

“**'Lepota bo rešila svet. Toda katera?' Če je resnica vedno lepa, pa lepota ni vedno resnična.**

”

pa lepota ni vedno resnična. Plotin razkriva to slepoto: »Zlo je ujeto v zanke lepote, ki ga kot sužnja vklepajo v zlate verige in ga hkrati prikrivajo očem ljudi ...« Boga, ki je lepota sama, zlo posnema in se oblači v navidezno lepoto, s čimer lepoto naredi zelo dvoumno. Zakaj »navidezno lepoto«? Ker gre za lepoto, ki ne preseva svetlobe prvega dne, ki torej ne razodeva Resnice, ampak jo prikriva ali celo sprevrča. »Kako si padel z neba, Lucifer, sin zore, zgrmel na zemljo, zmagovalec narodov« (Iz 14,12). »Tvoje srce se je prevzelo spričo tvoje lepote, zaradi svojega sijaja si spridil svojo modrost« (Ez 28,17). Svetopisemska pripoved o prepovedanem sadežu povzema isto situacijo: »Žena je videla, da je drevo dobro za jed, mikavno za oči in vredno poželenja« (1 Mz 3,6), z drugimi besedami, prijetno za čute in estetsko na najvišji ravni. Čutno uživanje postane absolutno, postavi se onkraj Dobrega in Zla, spreminja človeško dušo v svoj malikovalski kult, si prisvaja mesto Absolutnega. Gogolj grenko ugotovi, da lepota v sozvočju s sprevrženim erosom vzbuja strasti, ki uničujejo življenje, in kaže odvrtni obraz zemeljske Afrodite.

Toda tudi po padcu »luč sveti v temi« (Jn 1,5). Bog ne prelomi zaveze. Beseda postane meso in v Kristusu ugledamo svojega Boga. On je odsev Njegove lepote, prvi, resnični, edini. Prišel je, da bi ljudi osvobodil vsake mitologije, vseh malikov, toda ne z zatiranjem podobe in besede, ampak z razodevanjem resničnega človeškega lika Boga. Da bi osvetlil podobo Boga in s tem tudi človeka. Skozi vidno se nevidno pusti ugledati, kontemplirati, in ta kontemplacija preobraža človeka iz svetlobe v svetlobo, iz slave v slavo.

»Nič lepšega in popolnejšega od Kristusa ni in ne more biti,« vzklikne Dostojevski. Vendar kon-

“

Vendar kontemplacija lepote, zgolj estetska kontemplacija, tudi Kristusa, ni dovolj in zahteva dejanje vere, dejavno udeležbo in vključitev v Gospodovo lepoto, v svetlobo, ki preobraža.

”

templacija lepote, zgolj estetska kontemplacija, tudi Kristusa, ni dovolj in zahteva dejanje vere, dejavno udeležbo in vključitev v Gospodovo lepoto, v svetlobo, ki preobraža.

To se na najlepši način pokaže v spremenjenju na gori Tabor. Gospodovo spremenjenje je dejansko spremenjenje apostolov; za trenutek se njihove oči odprejo in vidijo Gospodovo slavo onkraj njegove kenoze. »S preoblikovanjem čutov prehajajo iz mesa v Duha,« uči Palamas. Kdor je udeležen v svetlobi, sam postane svetloba. »Kar je rojeno iz mesa, je meso, kar je rojeno iz Duha, je duh« (Jn 3,6). Avguštin pravi, da lahko človek postane telesen tudi v svojem duhu in lahko postane duhoven tudi v svojem mesu. Najprej mora dovoliti, da ga taborska svetloba preobrazi, saj je po mnenju očetov lepoto mogoče oblikovati le izhajajoč iz Boga. »Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče« (Mt 5,48), pravi Jezus, a za njim bi lahko ponovili: »Bodite lepi, kakor je lep vaš nebeški Oče.« Vse stvarstvo ječi in čaka, da njegovo lepoto reši človek, ki je postal prepojen z Lepoto.

Vse lepo in prav, toda žal slehernik vedno znova ugotavlja, da je »človek nečistih ustnic« (Iz 6,5). A Kristus svojo Cerkev prečiščuje in jo pošilja v zgodovino, da bi jo v različnih trenutkih naredil za kraj svoje navzočnosti, da bi vsakomur dal priložnost živeti Božji danes v današnjem času človeštva – zaupal ji je zakramente. Liturgija ni preprosta replika nebeškega, ampak njegov spust v zgodovino: Bog se spusti, posveti duše, pa tudi vso naravo in vesoljni prostor. In človek se v njej ne le vrača v Očetove roke, ampak tudi napaja ob taborski svetlobi, odkriva sebe v Resnici in se vrača v svet s pogledom, prepojenim s pogledom Njega, ki ga je ustvaril. Duhovna umetnost se rojeva iz tega pogleda. Zato je prepojena z Lepoto in oznanja Resnico, ki je svet nima in se ji pogosto celo upira. Pomislimo samo na diakona Štefana. »Vsi, ki so sedeli v velikem zboru, so uprli pogled v Štefana in videli, da je njegov obraz kakor angelov« (Apd 6,15). To jih je razbesnelo, planili so nanj in ga kamnali. Na misel mi prihaja tudi dogodek spreobrnjenja apostola Pavla. Na poti v Damask »ga je nenadoma obsijala luč z neba« (Apd 9,3). Zaslepila ga je, ker je bila zelo drugačna od blišča, ki ga je bil vajen. »Čeprav je odprl oči, ni nič videl« (Apd 9,8). Živel je preveč na površju, da bi zmožl prepoznati resnično Lepoto, ki jo je že nosil v sebi. Potreboval je čas, da jo je odkril, sprejel in ji dal življenje.

Tako je tudi z duhovno umetnostjo. Potrebuješ čas, da se navadiš na svetlobo, ki jo nosi v sebi. Potrebuješ čas, da se odpoveš blišču sveta, ki ti slepi oči. Potrebuješ čas, da se odpreš Lepoti, ki prihaja naproti tvojemu duhu, ne da bi ga ugrabila, ampak da bi ga odprla za gorečo bližino osebnega Boga, ki preobraža.

UMETNOST IN KRŠČANSTVO INTERVJU Z MAG. BERNARDO STENOVEC

Gospa mag. Bernarda Stenovec, sicer profesorica umetnostne zgodovine na Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani, je tekom letošnjega študijskega leta svoj čas in svoje znanje dobrotno namenila tudi izobraževanju bogoslovcev na področju zgodovine krščanske umetnosti v sklopu večernih srečanj ter skupnega romanja v Oglej, Padovo in Raveno. Ker je v nas vzbudila in poživila zanimanje za krščansko umetnost in njeno vlogo, smo se odločili, da jo o tem še malo povprašamo. Za odgovore, kot tudi za celoletno predajanje znanja, se ji iskreno zahvaljujemo.

Kakšna je povezava med teologijo in umetnostjo nekega obdobja? Kdo narekuje koga?

Že bežen pogled na evropsko umetnostnozgodovinsko dediščino jasno kaže, da je krščanstvo dolga stoletja močno navdihovalo in sooblikovalo različne umetnostne zvrsti, pri čemer je bil zagotovo temeljni vir svetopisemski (o čemer pričajo že najstarejše upodobitve v katakombah), iz katerega se je potem napajala beseda cerkvenih očetov in teologov različnih obdobj. Poznavanje Svetega pisma, svetniških zgodb in marsikaterih teoloških spisov je bil pomemben del umetnikove vzgoje na poti do mojstra, tako da je versko izročilo nedvomno napajalo krščansko umetnost, še posebej tisto v ožjem pomenu besede, torej bogoslužno; marsikdaj je pri cerkvenih naročilih z umetnikom pri ikonografski zasnovi upodobitve sodeloval duhovnik (kot smo npr. videli tudi pri Giottovi poslikavi v kapeli Scrovegni). Po drugi strani pa gre navdih tudi v obratni smeri, ko določena podoba navdihne teološko misel oz. likovna interpretacija določenega motiva odpre vrata teološki – medsebojno oplajanje se kot utelešeni dotik prenaša v umetnostni izraz, ki okrepi teološko refleksijo in poglobi njeno vez z ž(Življenjem). Sama to (upam, da ne preveč popreproščeno) razumem tudi kot temeljno krščansko dinamiko, saj imamo v središču Besedo, ki je »postala meso«.

Pri starejših obdobjih krščanske umetnosti, še posebej pa pri antični, smo priča zelo močni simboliki. Smo tako umetnost danes sploh sposobni razumeti?

Krščanske umetnosti – oziroma umetnosti nasploh – si ne znam predstavljati brez simbolne govorice; filozof France Veber je dejal, da »umetnost predstavlja svet kot načelno uganko«, da nam razodeva, da »svet ni samo to, kar vidim, čutim in otipljem« (kot bi rekla Smoletova Antigona), temveč se razpira preko meja v brezmejno, sega v presežno, kar se zdi umljivo, preobraža v nedoumljivo in končno odpira v večno. Kako naj upodobimo, kar je nevidno, kako naj damo obliko temu, kar je brezmejno? Simbolna govorica v sebi združuje otipljivi, čutni in nadčutni, nadčasovni svet. Najstarejše krščanske upodobitve so simbolne, v njih se zgodi srečanje Boga s človekom, milosti z naravo, večnosti s časom, tu se v vzajemni komunikaciji prežemata Božje in človeško. Te podobe so bile drugačne od sočasne rimske umetnosti, saj so posredovale spomin vstalega Kristusa. »Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo na svoje oči videli, kar smo opazovali in so otipale naše roke, to vam oznanjamo: Besedo življenja.« (1 Jn 1,1) Kristjanom, ki so se srečali z Besedo, po kateri smo ustvarjeni, ki pa je sama postala podoba, dostopna in oprijemljiva, je po tej učlovečeni Besedi postalo dosegljivo tudi njeno posredovanje Očeta. Starokrščanska umetnost je zato poskušala predstaviti svet z obrnjene perspektive – s perspektive Očetovega pogleda, ki nam ga je razodel Sin. Če želimo razumeti – oziroma doživeti – to umetnost, moramo k njenemu izviru, k Besedi, iz katere se je napačala. Smo brez simbolne govorice sploh sposobni verovati?

Kateri umetniki, gibanja, obdobja... so najbolj oblikovali razvoj krščanske umetnosti?

Izhodišče oz. temelj je starokrščanska umetnost, sprva vezana predvsem na simbolne upodobitve v katakombah, po Konstantinovem priznanju krščanstva pa se njen razcvet odraži v postavitvi bazilik na grobovih mučencev in gradnji krstilnic, z ikonografsko izjemno bogatim mozaičnim okrasjem. Vitalnost tega obdobja se kaže tudi v tem, da ga ne prekine niti družbeno-politični propad zahodnega Rima, tako da se tudi v stoletjih preseljevanja ta dediščina ohranja in ima pomembno vlogo pri pokristjanjevanju poganskih ljudstev, ki so se naseljevala na področju nekdanjega rimskega imperija, in nato odločujoče sooblikuje kulturno in družbeno podobo Svetega rimskega cesarstva. V vzhodnem delu rimskega imperija, ki se je ohranil vse do sredine 15. stoletja, se je to odrazilo v razcvetu bizantinske umetnosti, ki je z bogato cerkveno in samostansko arhitekturo ter ikonskim slikarstvom navdihovala tudi Zahod in je postavila temelje bogoslužni umetnosti pravoslavja, ki ne le v teološkem, ampak tudi likovnem smislu ostaja zavezana ortodoksnemu načinu upodabljanja pravzaprav vse do danes (poleg značilnih arhitekturnih tipov se to kaže predvsem v slikanju oz. pisanju ikon). Na Zahodu smo bili od visokega srednjega veka dalje sicer priče bolj razgibanemu oz. raznolikemu razvoju umetnosti (ko je marsikdaj krščanska umetnost odražala ali celo propagirala zemeljsko oz.

politično moč Cerkev), toda vse do 19. stoletja je Cerkev ostajala najpomembnejši naročnik umetnosti in je dejavno sooblikovala njen razvoj ter dala prepoznaven pečat kulturni podobi Evrope: pomislimo samo na romanske bazilike, ki učinkujejo kot božje utrdbe pred zlom, na veličastne gotske katedrale, ki ponazarjajo vizijo nebeškega Jeruzalema, na razcvet renesančne umetnosti v papeškem Rimu in tudi v mestih severno od Alp, kjer so se sicer najglasneje razlegale reformatorske pobude, ter nato pompoznost baroka, ki sta jo prinesli protireformacija in katoliška obnova (s tridentinskim koncilom) in ki je nato odmeval v katoliških deželah ob historičnih slogih še globoko v 19. stoletje, a je bil ta odmev vedno bolj medel, vezan na poenostavljeno posnemanje in ponavljanje. Posamezni novi glasovi so se sicer začeli oglašati z modernimi tokovi v začetku 20. stoletja, toda tektonski družbeni premiki so krščansko umetnost že v stoletju pred tem postavili ob rob osrednjega umetnostnega razvoja.

Kaj bi v sodobni krščanski umetnosti lahko šteli za pridobitev? Smo morda kaj izgubili?

Če s pojmom sodobne krščanske umetnosti mislite na umetnost po drugem vatikanskem koncilu, je temeljna pridobitev zagotovo »vrnitev« h kristocentričnosti, osrediščenost na Kristusa, na Besedo, ki se je učlovečila, na razodevanje Trojice v celotni zgodovini odrešenja, v kateri lahko vsak prepozna svojo osebno zgodbo. Za ponazoritev naj spomnim samo na en primer (ki ga dobro poznate): kar je s tako umetniško (in teološko) močjo v semeniški kapeli upodobil Stane Kregar, ki je v sakralni umetnosti združil vzhodno in zahodno krščansko tradicijo, lasten modernistični slog pa obogatil z vplivi srednjeveške umetnosti ter tako sodobni likovni jezik duhovno prepojil in poglobil. Da se je Kregarjeva sakralna umetnost tako rodovitno uglasila s koncilskim duhom, pa je verjetno tudi posledica ustvarjalnega sodelovanja v skupini t. i. Ponedeljkarjev, ki so jo sestavljali arhitekt Anton Bitenc, škof Stanislav Lenič, rektor semenišča Janez Oražem, profesorja Marijan Smolik in p. Roman Tominec ter umetnostni zgodovinar Emilijan Cevc – sadovi so presejali njih same, ker so dali svoje talente na razpolago Duhu.

Kako pa gledate na težnje po oživljanju preteklih umetnostnih slogov? Je to nekaj pozitivnega ali gre zgolj za neko nostalgijo po preteklosti?

Kakršnokoli »oživljanje preteklih slogov«, ki zgolj posnema zunanjo lupino, formo, ostaja prazno. Druga stvar pa je, kadar se odpravimo k izvirom nekega sloga – tovrstno navdihovanje in učenje od predhodnih dob in ustvarjalcev pa je lahko zelo rodovitno. O tem zavedanju pogosto beremo tudi v razmišljanjih (in prepoznavamo v mojstrovinah) arhitekta Jožeta Plečnika, ki je dejal, da »ne gre za ustvarjanje novega, gre za to, da stvari na novo pokažemo«. Paradoks, da je vse bistveno že tematizirano, povedano, naslikano, je uporabil tudi Jožef Muhovič in dodal, da pa je za vsak čas treba zadeve povedati »z drugačnimi besedami, oblikami, pripovedmi ... in morda v drugem oblikotvornem mediju ter ključu«.

Se vlogo umetnosti v današnji Cerkvi dovolj poudarja?

V primerjavi z zgoraj omenjenim ustvarjalnim premislekom in dogajanjem v Kregarjevem obdobju ter nato v zadnjih dveh desetletjih prejšnjega stoletja, ki sta povezali novo generacijo arhitektov in likovnih umetnikov na Slovenskem, ki so ob ustvarjalnem delu tudi intenzivno razmišljali o pomenu sodobne cerkvene umetnosti in skrbeli za njeno predstavitev v cerkvenih tiskih in predavanjih, v današnjem času res ni čutiti opaznega utripa na tem področju. Radikalne spremembe v sodobnem svetu odpirajo brezštevilna nova vprašanja, za katera se pogosto zdi, da smo pred njimi povsem brez moči – kar se zagotovo odraža tudi v Cerkvi; morda imamo celo občutek, da se je nagrmadilo toliko težkih problemov, da je umetnost povsem »nepomembna tema« in da je ob močnem upadanju števila vernikov že vprašanje ohranjanja cerkvene kulturne dediščine nerešljiv zalogaj ... Seveda so to zelo kompleksna in zahtevna vprašanja, ki jih ne moremo obravnavati na hitro ali enodimenzionalno in v pričakovanju enostavnih rešitev, zagotovo pa so vredna in potrebna razmisleka. V poznorimsko okolje (ki mu je naš poplitveni, z materializmom obsedeni, vase zagledani potrošniški svet v marsičem zelo podoben) so prvi kristjani prinašali evangeljsko sporočilo o učlovečeni Besedi Življenja, ki je spreminjala pogled na življenje, v upodobitvah Besede širila obzorja Srečanja, ki so zaznamovala srečevanja in cerkveni skupnosti odpirala globlji, bolj celosten pogled na to, kar je verovala, in predvsem bolj organsko vez med tem, kar je verovala in živela. S tem je pričevala, da je Nekdo, ki vse zajema, kajti vsi iščemo enotnost in združitev tega razdrobljenega sveta, človeka in njegove kulture, vendar nobena stvar ne more združiti in poenotiti, ne da bi pri tem omejila ali izključila, prisilila ali uniformirala – »samo živa vseobsegajoča ljubeča Oseba lahko to stori, kajti ni druge združevalne sile kot ljubezni, ki istočasno združuje in uveljavlja vsakega posebej«. In to binkoštno moč Duha je sv. Janez Pavel II. naglasil v poslanici umetnikom, ko jih je povabil, naj s svojo umetnostjo pomagajo »uveljaviti tisto resnično lepoto, ki bo kot preblisk božjega Duha preobrazila materijo in odprla človeško dušo, da bo začutila večnost«.

V katerem obdobju ali slogu krščanske umetnosti pa se vi počutite najbolj domače?

Nagovarjajo me predvsem tisti prostori in umetnine, ki me odpirajo za dialog z Drugim, ki v govoricah simbola in metafore za tuzemskim, vidnim in minljivim, razpirajo slutnjo presežnega, nevidnega, večnega; ki vabijo k zavedanju presežnosti bivanja, zmagoslavju življenja, k čudenju nad Življenjem, ki se razdaja, vedno znova prelamlja, a ostaja večno nespremenljivo, življenje, ki je čudež – torej umetnost, ki je »molitev k temu čudežu«. V sodobnem svetu nešteti informacij in podob, ki jih z neznosno lahkostjo produciramo s pomočjo digitalne tehnologije in s katerimi nas tako nasilno zaslepljuje potrošniška družba, se mi zdi še toliko bolj dragoceno, da so mi podarjena srečevanja z umetnostjo. V poslanici ob letošnjem svetovnem dnevu poezije je Veronika Dintinjana zapisala, da smo v sodobnem z informacijami prenasičenem svetu sami s sabo »ujetniki časa, oropani presežne skrivnosti o svetem v svetu, a da s pesmijo, ne glede na svojo neznatnost, vsaj začasno pripadamo večjemu občestvu. Brati pesmi pomeni vstopati v odrešujočo bližino resničnega, kjer smo soočeni z grozo in smrtjo, z neskončno tišino, a tudi z lepoto, ki je »strahotnega ravno še znosni začetek«. Kjer si lahko podelimo Skrivnost, ne da bi jo dokončno izrekli.« Zato sem hvaležna za vsa tista srečevanja in doživetja v umetnosti, ki me vodijo od besed k Besedi, od podob k Obličju, da se v Njem prepoznam – kajti »Tisoče zbujenih slik / je le senca ene slike, / speče v dnu vseh oblik. / Oko se zastrmi v obraz, v hipu rojen iz oblike, / ki je ne razjeda čas. / Rojen dih, v pogled zgoščen, / večnost naseljuje v nas, / za trenutek prebujen« (Milček Komelj).

ROMANJE V OGLEJ, RAVENO IN PADOVO

Prvega dne našega romanja smo se ustavili v Ogleju, kamor segajo začetki krščanstva tudi na področju današnje Slovenije. Izročilo pravi, da naj bi svojo misijonsko dejavnost tu vršil evangelist Marko, začetni misijon pa sta nadaljevala njegova učenca sveta Mohor in Fortunat. Krščanstvo je tako zaradi sklenjenega političnega in kulturnega področja verjetno že v drugem stoletju iz današnje Furlanije prišlo v rimska mesta takratne Desete italske regije, katere središče je predstavljala prav rimska Aquileia.

Mesto je svoj zenit doseglo v času patriarha Kromacija ob koncu četrtega stoletja, ki je baziliko močno povečal. Njena tla so krasili bogati mozaiki, ki so tudi danes, kljub podobi, kakršno je baziliki po temeljiti prenovi v enajstem stoletju nadel patriarh Popon, v središču zanimanja. Med najslovitějšími je upodobitev Kristusa Dobrega pastirja. Izstopa še niz prizorov iz življenja preroka Jone, predpodoobe velikonočne skrivnosti. Podobno prevlado svetlobe oznanjajo tudi mozaiki, ki prikazujejo zmago slavni boj petelina nad želvo.

Po obhajanju maše, pri čemer so nas spremljale tudi orgle, smo se odpravili proti Padovi. Tu smo si najprej ogledali slovito kapelo Scrovegni z začetka štirinajstega stoletja, ki je zgrajena na mestu nekdanje rimske arene. Bankirji Scrovegniji so želeli namreč postaviti svojo zasebno kapelo, njeno poslikavo pa so zaupali Giottu. Ta je v treh nizih od zgoraj navzdol upodobil Kristusovo življenje, življenje njegove matere Marije in v spodnjem nizu kot zrcalni sliki sedmero nebeških kreposti in pripadajočih glavnih grehov. Vse freske pa svojo dopolnitev dosežejo v upodobitvi poslednje sodbe. Ta kompleksna stvaritev v središčni mandorli prikazuje Kristusa Sodnika, angela pa odrešenim že odpirata pot v novo, poveličano, stvarstvo.

Pogled še zlasti pritegne modrina zvezdnega neba na stropu kapele.

Naslednjega dne, po sveti maši, smo romanje skozi gosto padsko meglo nadaljevali proti Raveni. Tu smo se sprva mudili v baziliki Sant'Apollinare Nuovo, prvotno rezidenci ostrogotskega kralja Teoderika Velikega, ki je bila zato tudi pomembno arijansko svetišče. Na vrhu stranskih zidov je v zaporedju trinajstih mozaikov upodobljeno Kristusovo življenje in delovanje, na nasprotni strani pa zaporedje nadaljnjih trinajstih mozaikov prikazuje njegovo trpljenje in vstajenje. Mozaik v apsidi ni ohranjen. Pod temi mozaiki pa so upodobljeni različni svetniki, preroki in evangelisti. Pod njimi je serija mozaikov, ki zasedajo daleč največ prostora in so nastali v sedmem stoletju, ko je bazilika že postala katoliška. Na levi prikazujejo spreved dvaindvajsetih devic, ki ga vodijo orientalsko oblečeni trije modri iz vzhoda, medtem ko prinašajo darove pravkar rojenemu Kristusu. Desno je mozaik šestindvajsetih mučencev, ki jih vodi sveti Martin, vnet borec zoper arijanstvo, sledi pa mu zavetnik bazilike sveti Apolinarij. Teoderik si je prizadeval, da bi mogli katoličani in arijanci živeti v miru drug ob drugem, saj sta bili obe veroizpovedi v Raveni prisotni že dlje časa, o čemer nam pričata tudi arijanska in katoliška krstilnica v mestu. Arijansko je v bližini svoje palače postavil prav on sam okoli leta 500. V njeni kupoli je upodobljen golobradi Kristus, ki ga v Jordanu krščuje Janez Krstnik, če pa smo natančnejši, nanj vodo iz svojega kljuna prši Sveti Duh v obliki goloba. Zanimanje vzbuja odsotnost izrazitejših elementov, ki bi nakazovali arijansko naravo krstilnice.

Zatem smo se sprehodili do starejše katoliške Neonove krstilnice, ki ima v kupoli vsebinsko isti mozaik krsta, s popolnoma istovetnimi elementi. Pri obeh krstilnicah je prisoten tudi motiv etimasijskega praznega vladarskega prestola, ki naznanja drugi Kristusov prihod oziroma Božje kraljestvo, katerega dediči postanemo po krstu. Podobnost med krstilnicama je tako izrazita, da bi mogli sklepati, da so obe postavili pravoverni katoličani, saj Goti niso bili stavbni obrtniki.

Po krstilnicah pa smo vstopili v najpomembnejši zgodnjekrščanski spomenik v Raveni, baziliko San Vitale, kjer smo si lučaj stran ogledali mavzolej Gale Placidije, sestre prvega zahodnorimskega cesarja Honorija. Čeprav je bila v resnici pokopana v Rimu, je delovala pretežno v Raveni, ki je po delitvi cesarstva kmalu postala prestolnica zahodnega dela. Kot politična osebnost brez primere je v vlogi

matere, žene in regentke svojega sina večkrat krojila usodo rimske države v njenem najbolj kritičnem obdobju. Doživela je opustošenje Rima leta 410, nato pa vzpon Vizigotov in Vandalov. Umrla je v času Atilovih osvajalskih pohodov. Vsebina sarkofagov nam ni poznana, zanimanje pa vzbujata mozaik Kristusa Dobrega pastirja, ki je odet v cesarska oblačila, podoben tistemu, ki smo ga v Raveni videli tudi v nadškofovi kapeli. Nasproti njega je mozaik svetega Lovrenca – diakona, ki je deloval v Rimu, čeprav je prihajal iz Španije, kar je, glede na to, da je bila Gala Placidija soproga vizigotskega vladarja v Španiji, razumljivo.

Središče zanimanja je bila bazilika San Vitale. Prezbitarij je tu ob straneh opremljen z mozaiki, ki preko starozaveznih žrtev tipološko naznanjajo Božje Jagnje Kristusa, upodobljenega na oboku. V apsidi pa kraljuje mozaična podoba Kristusa Pantokratorja, ki krona svetega Vitala. Ob straneh smo videli tudi mozaik dveh skupin ljudi, zbranih okoli cesarja Justinijana, ki je v šestem stoletju za kratek čas mogel ponovno osvojiti nekdanji ravenški eksarhat in ga odvzeti Ostrogotom, na drugi strani pa upodobitev njegove žene Teodore. Oba sta kristološko upodobljena z zlatim sijem in v spremstvu različnih dostojanstvenikov. Ti mozaiki so že izraz zrele bizantinske umetnosti.

Ob koncu dneva smo se odpeljali še v bližnji Classe, kjer je cesar Avgust zgradil obsežno pristanišče za svojo mornarico. Tu smo si ogledali baziliko svetega Apolinarija, katere stranske stene so gole, zato še bolj pride do izraza veličastni mozaik v apsidi. V središču mozaika je zmagoslavni crux gemmata in prav v njegovi sredi je Kristusovo obličje, nad križem pa iz oblakov štrli skrivnostna Božja roka. Tri jagnjeta pod križem simbolizirajo Petra, Jakoba in Janeza. Prizor torej prikazuje veličastvo Božje teofanije na gori Tabor, s tem pa je kompozicija naperjena tudi zoper arijanstvo, saj potrjuje hkratno popolnost obeh Kristusovih narav. Ob tem dodajmo, da smo se seveda ustavili tudi pri Dantejevem sarkofagu, saj je ta prav v Raveni sklenil svoje življenje.

Naslednjega dne, ko smo bili ponovno v Padovi, smo obhajali mašo v svetišču svetega Leopolda Mandića na obrobju mesta. Potem ko smo se v molitvi obrnili nanj, na zavetnika zoper raka, smo se odpravili v mestno središče, kjer smo se v baziliki svete Justine v molitvi zadržali ob ostanfkih apostola Luka. Obisk smo nadaljevali v stolnici, poleg katere stoji mogočna romanska krstilnica, ki jo je po naročilu mestnih oblastnikov iz družine Carrara v renesančne freske ovil Florentinec Giusto de' Menabuoi. Freska se v koncentričnih krogih vrti okoli Kristusa Pantokratorja, ki obvladuje središče kupole. Okoli njega so razvrščeni zbori angelov in svetnikov, med katerimi izstopa Božja Mati, vse pa obdaja mogočen zlat sij. Stene krstilnice so poslikane s prizori Jezusovega in Marijinega življenja. V enem izmed njih more pozoren opazovalec uzreti tudi slovitega Petrarco, ki je bil v Padovi kanonik. Na koncu smo se podali še do bazilike svetega Antona Padovanskega, ki mu domačini preprosto pravijo il Santo. Bazilika se s svojimi kupolami zgleduje po beneškem svetem Marku. Na trgu pred njo stoji Donatellov kip kondotjera Gattamelate. Gre za prvi konjeniški kip po antiki. V polni baziliki smo se na svetnikovem grobu mogli priporočiti in ga prositi, da bi nas obvaroval pozabljenosti. Poleg

tega je bilo možno moliti tudi ob njegovih relikvijah, na primer ob svetnikovem jeziku in glasilkah. Poleg tega pa smo imeli spet priložnost za ogled Menabuoijeve mojstrovine, tokrat v obliki freske v stranski kapeli svetih Filipa in Jakoba Mlajšega oziroma v kapeli blaženega Luce Belludija, najtesnejšega il Santovega sodelavca.

POGOVOR Z NOVOMAŠNIKOM: LUKA JESENKO

“

Ti si moj Gospod, vsa moja sreča.

”

Še nekaj mesecev te loči od duhovniškega posvečenja in praznovanja nove maše na domači župniji. Kakšno je geslo, ki si si ga izbral, in kako te spremlja v sami poklicanosti in pripravi na duhovniški poklic?

Geslo, ki sem si ga izbral, je parafraza druge vrstice psalma 16: »Ti si moj Gospod, vsa moja sreča.« Ta vrstica povzema zame osebno eno bistvenih sporočil naše vere, in sicer, da je Bog vir sreče za vsakega kristjana. Že ko sem se v srednješolskih letih odločal za vstop v semenišče, je bilo zame eno temeljnih spoznanj, da Bog zame želi, da sem srečen. Bog želi za vsakega človeka, da je srečen – najprej tukaj na zemlji –, pa tudi da doseže večno in popolno srečo, ki je Bog sam in ki je bomo deležni v večnosti. Delček te sreče mi je bilo dano okusiti, ko sem sprejel dokončno odločitev za vstop v semenišče, ko sem začutil v sebi veliko veselje in globok mir, pa tudi kasneje je postala »sreča« eden glavnih kriterijev, po katerih sem presojal svojo poklicanost in pot formacije. Vedno znova sem se spraševal, ali me pot, na katero sem se podal, notranje osrečuje in izpolnjuje, in če sem ugotovil, da je bila v nekem obdobju ta notranja sreča odsotna, je bil to zame znak, da moram nekaj spremeniti, saj očitno nekaj delam narobe ali ne živim dovolj povezano z Gospodom, ki je vir moje sreče.

Za taboj je šest let formacije. Kako gledaš na pretekla leta priprave? Kakšna so bila semeniška leta zate? Kaj je bilo dobrega? Ali se ob tem pojavlja tudi kakšna kritika?

Šest let duhovniške formacije je zame minilo zelo hitro. Temu je verjetno botrovalo tudi to, da sem po končanem drugem letniku nadaljeval študij v Rimu, kjer se mi je na nek način zdelo, kot da sem zopet v prvem letniku. Potem pa je bilo kar naenkrat pred vrati diakonsko posvečenje. Na celoten čas imam v glavnem zelo lepe spomine. Zelo dobro sem se ujel s sobraty tako v Ljubljani kot v Rimu in resnično užival v njihovi družbi. Resnično sem hvaležen za ta leta in za vse, ki so bili v teh letih del moje formacije, saj sem v tem času resnično rasel in zorel na duhovnem, študijskem in osebnem nivoju.

V letošnjem letu si kot diakon že opravljal pastoralno prakso (pred tem tudi v 4. letniku). Kakšni so izzivi pastore in stila vodenja župnije? Lahko morda deliš kakšen odziv ali željo ljudi, ki se je pojavila? Kako gledaš na to?

Sam pastoralne prakse v četrtem letniku nisem opravljal, saj sem bil v Rimu, vendar pa sem tudi tam dve leti ob nedeljah sodeloval pri skavtih na eni izmed rimskih župnij. Prav zato mi je bila letošnja pastoralna praksa, kjer sem kot diakon služboval v Sežani, v veliko veselje. Pastoralno delo na Krasu ni enostavno, saj je versko stanje zelo slabo. Zame je bila tako izkušnja iz Sežane na nek način pristanek na realna tla. Izzivov je veliko, vendar pa se mi zdi pomembno predvsem, da ljudem prisluhnemo. Ljudje ne pričakujejo popolnega duhovnika brez napak, pričakujejo pa (po mojem mnenju povsem upravičeno) duhovnika, ki mu bo mar zanje, ki bo z njimi in jim bo prisluhnil, tudi če morda nato ne bo naredil vsega točno po njihovih željah.

Kako pomembno pa se ti zdi ohranjanje prijateljstev onkraj semenišča in duhovniškega kroga?

Ohranjanje prijateljstev izven duhovniškega kroga se mi zdi zelo pomembno za ohranjanje zdravega odnosa do družin, sveta in ljudi okrog nas. Po domače povedano: pomaga ti ostati »normalen« in ti omogoča, da se lažje vživiš v različne situacije, s katerimi se srečujejo ljudje okrog nas. Seveda se marsikateri stiki skozi leta izgubijo, toda osebno mi veliko pomeni ohranjanje vsaj nekaterih prijateljstev, ki so zame pomembna, in se zato tudi aktivno trudim, da ohranjam stik z njimi.

Vedno manj je duhovnikov, tudi za vstop v semenišče se odloča vedno manj fantov. Zakaj misliš, da je temu tako? Kaj bi priporočil nekomu, ki se odloča, in kaj duhovnikom (župnikom) ter ljudem na župnijah?

Glavni razlog za upadanje poklicev vidim predvsem v družbeni miselnosti sedanjega časa, ki je izrazito protiversko, na poseben način pa tudi proticerkveno nastrojena. Kot glavno vrednoto postavlja »svobodo« in uživanje in je izrazito individualistična ter egocentrična. Nekdo, ki skrb za svoje ugodje postavlja pred vse ostalo, se gotovo ni zmožen odločiti za življenjsko pot, ki ima v svojem bistvu prav služenje in na nek način celo odpoved sebi. Jezusove besede »Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj« (Mr 8,34) so velik izziv za človeka vsakega obdobja, za človeka današnjega časa pa marsikdaj celo popolnoma nerazumljive. To se kaže ne le v krizi duhovnih poklicev, temveč tudi v krizi zakonskega življenja in družine. Vsaka odločitev »za celo življenje« je za marsikoga videna kot nesmiselna okrnitev in omejitev svobode; celo otroci pri marsikaterem paru predstavljajo oviro za brezskrben in lagoden življenjski slog. Vse to botruje temu, da je danes odločitev za duhovništvo vse prej kot lahka, saj je za svet popolnoma nerazumljiva. Pa vendar sem sam precej optimističen. Vse več mladih se namreč kljub vsemu odloča, da bodo vzeli vero zares, in pri teh vera ni le nekaj »za zraven«, temveč postaja resnično temelj njihovega življenja. Zato sem prepričan, da tudi duhovni poklici bodo – verjetno res vsaj v bližnji prihodnosti ne v tolikšnih številkah, kot pred nekaj desetletji, ampak sem pa prepričan, da Bog ne bo nehal klicati fantov v svojo službo.

Nekomu, ki razmišlja o duhovniškem poklicu, bi svetoval, naj se ne boji stopiti v odnos z Bogom in naj se ne boji izročiti svojega življenja v Božje roke. Avantura, ki ga čaka, morda sicer res ne bo vedno lahka, toda gotovo bo vredna vsakega napora in težave. Duhovnikom in ostalim ljudem na župnijah (vključno s seboj) pa bi svetoval, naj prav tako vzamemo vero zares in se iskreno po svojih močeh trudimo za svetost. Le s svetim življenjem bomo namreč resnično luč v tem svetu, ki tako zelo potrebuje Boga in njegovo bližino.

“

Le s svetim življenjem bomo resnično luč v tem svetu, ki tako zelo potrebuje Boga in njegovo bližino.

”

Bi morda lahko podelil kakšno misel spodbude ali nasvet za konec?

Morda bi samo spodbudil bogoslovce, naj čim dlje ohranjajo optimizem in navdušenje, s katerim so vstopili v semenišče, in naj vztrajajo, četudi se jim bo kdaj zdelo pretežko. Šest let semenišča se namreč obrne prej, kot si človek misli.

POGOVOR Z NOVOMAŠNIKOM: MEL KOVIC

“

Prizadevajte si za ljubezen

”

Še nekaj mesecev te loči od duhovniškega posvečenja in praznovanja nove maše na domači župniji. Kakšno je geslo, ki si si ga izbral, in kako te spremlja v sami poklicanosti in pripravi na duhovniški poklic?

Za novomašno geslo sem si izbral začetek štirinajstega poglavja Prvega pisma Korinčanom: »Prizadevajte si za ljubezen«, saj je vse naše delo in življenje, če je brez ljubezni, tiste prave ljubezni, ki je agape, torej darujoča se, služéča ljubezen, prazno in brez pomena. Temeljno merilo vsega je ljubezen. Samo ljubezen je nujno potrebna. Če si v življenju prizadevamo za ljubezen, se resnično vse bolj približujemo Kristusu Gospodu, ki je iz ljubezni do nas, ko smo bili še grešniki, umrl na križu. In za to ljubezen, ki služi in ki se daruje za druge, ki ne išče svojega, si prizadevam in si bom prizadeval tudi kot duhovnik, saj bom le tako resnično Kristusov duhovnik.

Za taboj je šest let formacije. Kako gledaš na pretekla leta priprave? Kakšna so bila semeniška leta zate? Kaj je bilo dobrega? Ali se ob tem pojavlja tudi kakšna kritika?

Semeniška leta so bila potrebna. To je dejstvo. Brez semenišča me danes tukaj ne bi bilo in ne bi bil to, kar sem. Bilo je veliko lepih trenutkov in nepozabnih spominov. Ne zanikam, da je bilo marsikdaj tudi težko. Ker nas je bilo v času mojega življenja v semenišču tu malo (okrog 20 bogoslovcev), so se med nami spletli lepi in pristni medsebojni odnosi. Dinamika je drugačna, saj je skupina manjša. Kritiziral ne bom, bi pa bilo potrebno kaj spremeniti. To pa je naloga drugih, pametnejših, modrejših in predvsem odgovornih ljudi.

V letošnjem letu si kot diakon že opravljal pastoralno prakso (pred tem tudi v 4. letniku). Kakšni so izzivi pastore in stila vodenja župnije? Lahko morda deliš kakšen odziv ali željo ljudi, ki se je pojavila? Kako gledaš na to?

Zelo sem vesel, da imam v letošnjem letu ponovno priložnost biti med ljudmi na župniji. Trenutno

službujem kot diakon v župniji Biljana v Goriških Brdih, ki je sestavljena iz kar 6 nekdanjih župnij, zato je zelo pomembno sodelovanje z laiki. V tem smislu sem v letošnjem letu tudi v sklopu mladinske skupine poskušal mladim predstaviti dejstvo, da je velik del odgovornosti za prihodnost in funkcioniranje župnij prav na njih – tako da so aktivni člani Cerkve, da imajo razvito duhovno življenje, da se odzovejo na Božji klic v duhovništvo ... Predvsem je z naše strani potrebna odprtost za nove predloge načina delovanja in »beg« od klerikalizma – torej od tega, da je župnik vsemogočen in edini, ki odloča o popolnoma vsem, kar se na župniji dogaja. Presenečen sem nad pozitivnim odzivom mladih, ki radi poprimejo za najrazličnejše dejavnosti.

Kako pomembno pa se ti zdi ohranjanje prijateljstev onkraj semenišča in duhovniškega kroga?

Zelo pomembno. Ravno toliko pomembno, kolikor ohranjanje stika z drugimi duhovniki. Menim, da je za duhovnika zdravo, da nima v svojem krogu prijateljev samo duhovnikov (to je nujno), ampak tudi druge, ki jim lahko sam s svojim duhovništvom pomaga in na katere se lahko obrne, ko potrebuje pomoč, včasih pri povsem življenjskih stvareh. Končno smo tudi mi samo ljudje. Za časa življenja v semenišču sem zelo pogrešal stik z domom, z domačo župnijo in škofijo, s prijatelji, ki sem jih imel od prej. Številne stike sem tako izgubil. Za to mi je zelo žal in sem se neredko počutil osamljenega, ker sem imel, tudi ko smo imeli prosto popoldne, preprosto predolgo pot do doma, da bi mi uspelo uloviti kakšno družinsko praznovanje. Ne zdi se mi pošteno, da smo tisti, ki nismo iz Ljubljane ali bližnje okolice, za to prikrajšani.

“ **Zgled je tisti, ki prepriča, ne besede. Če vidiš nekoga, ki je v svojem poklicu srečen in to veselje prenaša naprej, te vsaj malo »pritegne« in prav to malo je včasih dovolj.** ”

Vedno manj je duhovnikov, tudi za vstop v semenišče se odloča vedno manj fantov. Zakaj misliš, da je temu tako? Kaj bi priporočil nekomu, ki se odloča, in kaj duhovnikom (župnikom) ter ljudem na župnijah?

Vedno manj je tudi otrok ... Menim, da je glavni razlog prav manjša rodnost, ki se pozna povsod, ne samo v duhovniškem poklicu. Fantu, ki se odloča, svetujem, naj se odloči za Gospoda, saj On ve, kaj je za vsakega izmed nas najboljše, in kliče prav zato, ker želi, da bi bilo naše življenje izpopolnjeno. Duhovnikom pa svetujem, naj živijo svoje duhovništvo. Zgled je tisti, ki prepriča, ne besede. Če vidiš nekoga, ki je v svojem poklicu srečen in to veselje prenaša naprej, te vsaj malo »pritegne« in prav to malo je včasih dovolj. Živimo svojo poklicanost.

Bi morda lahko podelil kakšno misel spodbude ali nasvet za konec?

Prizadevajte si za ljubezen, saj ljubezen nikoli ne mine.

POGOVOR Z NOVOMAŠNIKOM: MATJAŽ VENTA

“

Kakor se ženin veseli neveste, tako se tebe veseli tvoj Bog.

”

Še nekaj mesecev te loči od duhovniškega posvečenja in praznovanja nove maše na domači župniji. Kakšno je geslo, ki si si ga izbral, in kako te spremlja v sami poklicanosti in pripravi na duhovniški poklic?

Res je posvečenje že blizu, pri čemer mi geslo najprej utrjuje zavedanje, da se Bog veseli vsakogar izmed nas. Geslo sem si izbral iz knjige preroka Izaija (62,5): »Kakor se ženin veseli neveste, tako se tebe veseli tvoj Bog.« Bog je gospodar življenja. Govori o naši temeljni identiteti – Božjih sinov in hčera. Hkrati me opominja, da je temelj vsega mojega poslanstva odnos z Gospodom. On je tisti, ki kliče in pošilja, iz Njega črпам in Njega želim prinašati. Tako smo najprej pritegnjeni v ta ključni odnos. Na misel mi prihajajo besede iz Pridigarja (9,7): »Bog se že od davnaj veseli tvojega dela.« Nadalje je podoba ženina in neveste, kot pravi Janez Pavel II., nepopolna, a nas najbolj približa, ko stopamo v veliko sliko. Ne gre le za mojo posamično zgodbo, ampak vstopam v tok Cerkve, ki se kot nevesta zateka v objem nebeškega Ženina in odgovarja na Njegovo ljubeče povabilo ter živi v upanju na snidenje na nebeški svatbi.

Za taboj je šest let formacije. Kako gledaš na pretekla leta priprave? Kakšna so bila semeniška leta zate? Kaj je bilo dobrega? Ali se ob tem pojavlja tudi kakšna kritika?

Sam želim, sledeč geslu, najprej videti mnogo dobrega in kar sem prejel v času bivanja v semenišču. Gotovo sem hvaležen za pretekla leta. Vedno mi je bilo merilo, ali se z veseljem vračam v hišo. Življenje je povsod sestavljeno iz trenutkov, skozi katere rastemo, ter odnosov, skozi katere se oblikujemo, in hkrati praznovanj, ki mu dajejo poseben okus. Pravzaprav smo bili priče mnogim potrebnim spremembam v zadnjih letih. Sedaj se več poudarka daje naši osebni odgovornosti. Zelo sem hvaležen, da smo v tem času dobili adoracijsko kapelo. Menim tudi, da je dobro, da se učimo samostojnega življenja, da si sami peremo, tudi kdaj skuhamo itd. V teh letih smo se z manjšim številom bogoslovcev soočili z nujo, da smo nekatere semeniške dejavnosti skrčili ali na novo razporedili. Vedno me je

veselilo igranje namiznega nogometa po obrokih, kajti dobro je priti na župnijo pripravljen.

V letošnjem letu si kot diakon že opravljal pastoralno prakso (pred tem tudi v 4. letniku). Kakšni so izzivi pastorale in stila vodenja župnije? Lahko morda deliš kakšen odziv ali željo ljudi, ki se je pojavila? Kako gledaš na to?

Ljudje počasi spoznavajo, da ni samoumevno, da imajo duhovnika, ki biva med njimi. Dejstvo je, da so tudi duhovniki kot ljudje različni in kot takšne jih moramo sprejeti. Verniki želijo od duhovnika predvsem to, kar je naše glavno poslanstvo: biti dostopen ljudem, jim pomagati bolje spoznati Kristusa in vstopati v skrivnost zakramentov. Slednje je pravi izziv našega časa, saj se zdi, da se nasploh premalo zavedamo vrednosti slednjih in marsikdo prejema zakramente nepripravljen. Želim si, da bi Cerkev pomagala ljudem vstopati in rasti v odnosu z Gospodom, kjer smo si drug drugemu v oporo. Nadalje je poseben izziv pomagati odraslim osvežiti in poglobiti vero. Na obeh praksah sem spoznal delovanje družinske kateheze, kar mi je dalo dodatne spodbude in se izkazalo kot dobra možnost oz. oblika pastorale družin.

Kako pomembno pa se ti zdi ohranjanje prijateljstev onkraj semenišča in duhovniškega kroga?

Ja, zelo pomembno. Prijatelji so čudovita opora, pri čemer me spremlja zavedanje, da to pot vere hodimo skupaj. Velikokrat nam ravno prijatelji pomagajo rasti z iskreno besedo. Pomembna je medsebojna spodbuda in podpora v molitvi. Tako je dragoceno gojiti prijateljstva znotraj in onkraj naših krogov. Vemo pa, da se je potrebno za vsak odnos truditi. V semenišču se zaradi majhnosti skupine nujno srečamo drug z drugim. Običajno se najbolj povežeš s svojim letnikom. Je pa odgovornost na nas, ali bomo te vezi krepili in jih ohranjali. Verjamem, da smo si lahko v oporo na tej poti služenja.

Vedno manj je duhovnikov, tudi za vstop v semenišče se odloča vedno manj fantov. Zakaj misliš, da je temu tako? Kaj bi priporočil nekomu, ki se odloča, in kaj duhovnikom (župnikom) ter ljudem na župnijah?

No, število kaže neko stanje, ampak se ne bi preveč oziral na to. Gotovo nam poklici kažejo nek vidik duhovne rodovitnosti občestva. Ampak sam menim, da je pomembno biti pozoren na dogajanje in hkrati delovati v skladu s tem. Potrebno je sprejeti situacijo, v kateri smo. Menim, da se tudi v tem odraža trenutno stanje vere v naši deželi. Vendar želimo delovati v tem trenutku z vsemi, ki so razpoložljivi. Gotovo Bog tudi danes kliče, naš izziv pa je biti ob mladih in jim pomagati najprej odkriti lepoto vere, prijateljstva z Jezusom. Verjamem, da poklic dozori v srcu. Zdi se, da gre v našem času za splošno težavo, spričo velikega števila možnosti in izbir, pred katere smo postavljeni, da na koncu mladi ne zmorejo sprejeti te temeljne odločitve svoje poklicanosti. Duhovni poklici so naša skupna skrb in mislim, da lahko povežemo v skupnem namenu molitev za nove duhovne poklice in svetost družin. Slednje so osnovno gnezdo, kjer duhovni poklici rastejo, in le-ti potrebujejo podporo. Čeprav Bog včasih najde tudi drugačno pot. Mladi potrebujejo zglede in da odraščajo ob starših, duhovniku in se ob njih vzgajajo. Verjamem, da nas spremembe časa močno izzivajo. Zato naj bo to priložnost, ko želi naša Cerkev ohraniti trdno vero in okrepiti ogenj, ki bo v našem času zanetil ne le naše skupnosti, ampak bo deloval tudi onkraj njih.

“***Ko stopam na pot duhovništva, se trudim dopustiti, da me Gospod spreminja, me dela občutljivega za vse, ki mi jih pošilja na pot.***”

”

Bi morda lahko podelil kakšno misel spodbude ali nasvet za konec?

Ob koncu bi izrazil veliko zahvalo in občudovanje mnogim duhovnikom, ki me spremljajo na poti. Ko stopam na pot duhovništva, se trudim dopustiti, da me Gospod spreminja, me dela občutljivega za vse, ki mi jih pošilja na pot. Želim si, da bi vse naše delovanje izviralo iz molitve, da bi imel Gospod dovolj prostora za delovanje. Sami vemo, kako nam je danes težko najti trenutke miru. Tega sem se učil že v semenišču. Marsikje je potrebno odpreti kakšna vrata, da bo Duh lahko zavel. Vendar sem prepričan, da Božja Mati še vedno skrbno bedi nad našo deželo, zato se še naprej vztrajno zatekajmo pod njeno varstvo.

JEZUS MU JE REKEL: »HRANI MOJE OVCE!« (JN 21,17)

JANEZ PETER BOHINC
NADŠKOFIJA LJUBLJANA
ŽUPNIJA RADOVLJICA

Sem Janez Peter Bohinc iz Radovljice. Prihajam iz štiričlanske katoliške družine in imam tri leta mlajšo sestro. Doma so me vzgajali v veri. Oče je poskrbel, da smo šli vsako nedeljo k sveti maši, tudi ko smo bili na morju. S starimi mamami sem molil rožni venec in rožni venec Božjega usmiljenja. V župniji od drugega razreda naprej ministriram, kar mi je bilo vedno v veliko veselje. Sodeloval sem tudi na oratoriju. Končal sem nižjo glasbeno šolo in igram harmoniko. Po osnovni šoli sem obiskoval in maturiral na Gimnaziji Kranj. Ko sem se vpisal na gimnazijo, sem bil prepričan, da bom študiral fiziko ali matematiko. Ko pa se je bilo treba prijaviti na razpis za vpis na fakultete, sem sprva izbral medicino, in sicer z željo, da bi pomagal ljudem v stiski. Kot zdravnik bi lahko ljudem pomagal telesno, vendar sem prepričan, da je najpomembnejše pomagati na

duhovnem področju. Veliki smisel našega življenja je namreč živeti po Božji volji in se zveličati. Pri odločitvi za duhovniški poklic je ključno vlogo odigralo krščansko življenje v družini in župniji, spodbuda in podpora domačega župnika ter redno duhovno življenje (sveta maša, mesečna spoved, branje Svetega pisma, molitev, post). Poromal sem tudi v Medžugorje in se priporočal Mariji z molitvijo rožnega venca ter se izročal Jezusu z molitvijo rožnega venca Božjega usmiljenja. Odločitev je potrdilo leto v propedevtičnem letniku, kjer sem prejel tisto, kar sem najbolj potreboval, in prvi semester v bogoslovju.

MATEVŽ MARINKO
NADŠKOFIJA LJUBLJANA
ŽUPNIJA BREZOVICA

Sem Matevž Marinko in prihajam iz Vnanjih Goric, župnija Brezovica pri Ljubljani. Prihajam iz štiričlanske družine. Osnovno šolo sem obiskoval na Brezovici, srednješolsko izobraževanje pa sem opravljal na Gimnaziji Vič. Po končani gimnaziji sem se v želji, da bi postal učitelj zgodovine, vpisal na dvopredmetni študij zgodovine in teologije, a me je Gospod poklical drugam. Do prvega trenutka, ob katerem sem se zavedel klica v duhovništvo, je prišlo na romanju s prijatelji na Evropsko srečanje mladih v Wrocław. Takrat je ideja o duhovništvu prvič resno prešla moje misli. Ta misel se mi je v naslednjih letih še velikokrat pojavila, a sem vedno znova iskal tisoč in en izgovor, da bi jo utišal. Toda Gospod je vztrajen. Na Teološki fakulteti sem se znotraj letnika srečal z bogoslovci in misel na duhovništvo je ob tem postala še močnejša kot prej. V tistem letu sem

se tej misli začel tudi bolj posvečati, saj mi študij zgodovine ni prinašal notranjega miru, medtem ko je misel o duhovništvu v meni vzbujala vedno večje zanimanje. Postavil sem si rok. Odločitev je morala pasti do velike noči leta 2022. Tedaj sem se odločil, da je duhovništvo pot, na katero želim stopiti, in se o tem pogovoril še z domačim župnikom. Njegov zgled in zgled takratnega kaplana je veliko pripomogel k sprejemu odločitve, veliko pa mi je pomenila tudi podpora prijateljev in družine.

PETER ČERNE
NADŠKOFIJA LJUBLJANA
ŽUPNIJA KRANJ

Prihajam iz Trboj, prvotno pa izhajam iz Kranja, kjer sem živel približno do konca svoje osnovne šole. Maturiral sem na Škofijski klasični gimnaziji v Zavodu sv. Stanislava, zatem pa dokončal dvopredmetni prvostopenjski študij splošnega jezikoslovja na Filozofski fakulteti in teologije na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Študij na drugi stopnji sem nadaljeval izključno na Filozofski fakulteti, kjer sem iz splošnega jezikoslovja tudi magistriral. Ideja o duhovništvu se je javljala že proti koncu osnovne šole, po prehodu v obdobje gimnazijskega izobraževanja pa sem jo puščal nekoliko ob strani. Intenzivnejše razločevanje poklicnosti se je pričelo v obdobju magistrskega študija, ko sem stanoval v študentski rezidenci Jezuitskega kolegija v Ljubljani. Ob poglobljanju v pomen poslanstva za kristjana v Cerkvi in premišljevanju Jezusovega zgleda

sprejemanja Očetove volje sem v svojem razločevanju uspel napraviti korak naprej. K temu so veliko pripomogli razni pogovori z jezuiti, ki so bili tedaj vpeti v vodenje Kolegija, in z drugimi duhovniki. Vse bolj sem ugotavljal, da me je povabilo v duhovništvo na tih in blag način spremljalo skozi celotno dotedaj opravljeno pot. To je bila vztrajna, a nevsiljiva misel, h kateri sem se venomer vračal po vsaki pomembnejši prelomnici svojega življenja. V meni je rasla želja, da bi kot kristjan sprejel in izvršil poslanstvo, ki mi je bilo zagotovo namenjeno znotraj Cerkve. Po branju Svetega pisma, predvsem evangelijev, in po pogovorih z duhovniki, sorodniki in prijatelji sem vse bolj jasno razumel, kaj zares pomeni živeti svoje življenje v sodelovanju z Bogom. Vir moči za sprejem odločitve pa sem našel v zgledu Jezusa Kristusa, ki je pogumno sprejel nase svoje poslanstvo in ga izvršil do konca s pogledom, usmerjenim naprej, ter brez omahovanja.

DOMEN ŠPRINGER
ŠKOFIJA NOVO MESTO
ŽUPNIJA PREČNA

Sem Domen Špringer in prihajam iz Zaloga pri Novem mestu. Izhajam iz sedemčlanske družine, ki jo poleg staršev sestavljajo še dva brata, sestra in babica. Zaključil sem splošno gimnazijo v Novem mestu. O duhovništvu sem začel razmišljati v 5. razredu osnovne šole in od takrat naprej me je ta misel vedno spremljala. Največ sta k temu pripomogla ministriranje, s katerim sem začel v 2. razredu, in zgled domačega duhovnika. Prav tako sem bil zelo dejaven tudi v župniji. Poleg ministriranja sem bil tudi animator, pevec v odraslem pevskem zboru, pritrkovalec in član župnijskega pastoralnega sveta. Toda kakor se je misel o duhovniškem poklicu hitro pojavila, se je velikokrat tudi zakrila. Razmišljal sem o marsičem in še celo zadnje leto, preden sem šel na pot duhovniškega poklica, razmišljal o politologiji ter o tem, da bi se podal v politične vode. Toda Gospod

me je vztrajno, a prav nič vsiljivo vabil, naj grem za njim. In tako sem se za pot za njim tudi dokončno odločil.

K odločitvi za duhovniški poklic je največ pripomogel zgled domačega župnika, s katerim sem vsa leta veliko sodeloval. Prav tako so mi olajšali odločitev tudi iskreni pogovori z g. Petrom Kokotcem v zadnji fazi odločanja – pred vpisom v propedevtični letnik. Spodbudno pa je bilo tudi domače okolje, kjer sem lahko pridobil pristne krščanske vrednote in spoznal, kako živi pravi kristjan: v izpolnjevanju največje zapovedi, ki je v ljubezni do Boga in bližnjega.

PREŠERNOV NAGRAJENEC: SKLONI IN LEPOTA SLOVNIC

Naravni človeški jeziki predstavljajo izjemno zanimivo materijo znanstvenega udejstvovanja. S svojo globino, vseprisotnostjo in dejstvom, da človek skozi jezik pravzaprav živi, ukvarjanje z raziskovanjem jezikov z vsakim novim odkritjem nadalje povečuje željo po razumevanju pravil teh kompleksnih sistemov izražanja. Sredstvo, katerega raba je človeku tako nagonska in vsakdanja, v analizi dobiva svojo podobo prepleta zakonitosti in načel, ki med seboj v naravnost čudoviti usklajenosti součinkujejo tako, da lahko človek družbo in svet bogati z idejami, vzpostavlja odnose, razveseljuje, nudi tolažbo, prosi, moli. Ubesevanje s tem postane neizčrpna paleta načinov in možnosti izražanja, ki človeku omogoča, da dobi svoje mesto znotraj vsega dogajanja, ki ga predenj postavlja svet. Področje, ki takšno raziskovanje vključuje v najjasnejšem smislu, je splošno jezikoslovje. Gre za jezikoslovno disciplino, ki obravnava, išče in razlaga splošne značilnosti slovnice vseh jezikov sveta. Splošno jezikoslovje išče tisto, kar je v slovnici in rabi jezikov univerzalnega.

Pred vpisom v propedevtični letnik in vstopom v ljubljansko bogoslovno semenišče sem tudi sam šest let preživel ob tovrstnem raziskovanju jezikov. Splošno jezikoslovje sem študiral na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in v študijskem letu 2021/2022 zaključil drugostopenjski program. Tako s tega področja izhaja tudi moje magistrsko delo z naslovom Skloni v slovnici madžarskega jezika, ki je bilo v študijskem letu 2023/2024 izbrano za prejem študentske Prešernove nagrade. Delo, katerega vsebino bom kratko predstavil v nadaljevanju, raziskuje in izčiščuje pravo število sklonov v slovnici madžarskega jezika in pri tem izhaja iz splošnih in univerzalnih slovničnih zakonitosti, ki veljajo za sklon.

Za tvorjenje povedi v naravnih človeških jezikih velja, da nekateri elementi, ki jih povedi vsebujejo, vplivajo na samostalniške besede tako, da odločajo o obliki, v kateri se te znotraj povedi pojavijo. Tako vemo, da moramo, v kolikor nameravamo tvoriti smiselno poved na primer iz glagola 'graditi' in samostalnika 'hiša', ob glagol 'gradim' postaviti samostalnišnik 'hišo'. Poved 'Gradim hiša.' obravnavamo kot nesprejemljivo. Ob tvorjenju povedi se je med glagolom graditi in samostalnikom hiša vzpostavil odnos. Ta ima svoje vidno znamenje, ki je v tem, da je prišlo do spremembe oblike samostalniške besede iz 'hiš-a' v 'hiš-o'. Tovrstno spremembo oblike, ki izide kot posledica vzpostavljanja odnosov med samostalniško besedo in glagolom znotraj povedi, imenujemo sklon. Spreminjanje oblike samostalniške besede je bilo že za starogrške slovničarje ključno znamenje njegovega delovanja. Prav na podlagi te lastnosti je tedaj pojav sklona tudi dobil svoje ime. Sklon je v grščini označevala beseda ptōsis, kar v prevodu pomeni 'padeč'. Spremembo oblike besede, ki je posledica delovanja sklona, so pojmovali kot odpad od tiste, ki so jo privzemali kot osnovno. Sprememb, ki bi jih stari Grki razumeli kot odpad od osnovne

oblike, v posamezni slovnici lahko najdemo več. Tako znotraj slovnice posameznega jezika govorimo o več sklonih, ki jih tudi ustrezno imenujemo. Slovnica slovenskega jezika izkazuje 6 sklonov: ime-novalnik, roditeljski, dajalnik, tožilnik, mestnik, orodnik. Konkretno tako v rabi najdemo oblike 'hiša', 'hiše', 'hiši', 'hišo', 'o hiši', 's hišo'.

Z vidika sklonov so izredno zanimivi uralski jeziki, saj izkazujejo precej obsežnejše sezname sklonov. Med uralske jezike sodi tudi madžarščina, ki sklonska obzorja slovenskega tožilnika, mestnika ali orodnika širi s sublativom, adesivom, kavzativom, translativom in drugimi, ki maternemu govorcu slovenščine predstavljajo svojevrstne slovnične kuriozitet. Madžarski sklonski sistem je torej veliko širši in kompleksnejši, iz česar pa izhaja vprašanje njegove zamejitve. Na področju raziskovanja slovnice madžarskega jezika je že dolgo predmet obravnave točno število sklonov, ki jih ta izkazuje. Postavljene teorije v najožje zamejitve sklonskega sistema uvrščajo 17 domnevnih sklonov, najboljše nabori, do katerih so pripeljale analize, pa jih predstavljajo tudi 28. Največ analiz za madžarščino predlaga od 23 do 25 domnevnih sklonov.

Tolikšna raznolikost rezultatov dosedanjih raziskav vzbuja pozornost in vabi, da v problem točne zamejitve seznama madžarskih sklonov vstopimo z natančno in univerzalno opredelitvijo lastnosti sklonov. Univerzalna opredelitev je izdelana na podlagi štirih kriterijev, z vidika katerih preučujemo lastnosti, ki jih v slovnici izkazujejo domnevni madžarski skloni.

Da lahko nek domneven sklon uvrstimo med resnične sklone določene slovnice, se mora oznaka za ta sklon v dejanski rabi danega jezika dovolj pogosto uporabljati (1. kriterij) in se seveda pojavljati na samostalniških besedah ter ne na osnovah kake druge besedne vrste (2. kriterij). Nadalje smo pozorni na to, ali beseda, ki nosi oznako za sklon, upošteva pravila, ki se tičejo oblikoslovja (3. kriterij). Primer takšne oblikoslovne omejitve je univerzalno načelo, ki pravi, da je oznaka za sklon tisti delec v besedi, ki vedno zavzema zadnje mesto. Ker gre pri pojavu sklonov za odnos med glagolom in samostalniško besedo, nazadnje preverjamo še, ali v danem jeziku za vsak domneven sklon obstaja vsaj en glagol, ki bi pojav tega sklonov zahteval znotraj povedi (4. kriterij). Madžarski domnevni skloni, ki po svojem delovanju in lastnostih ustrezajo vsem štirim kriterijem, so uvrščeni v končno zamejeni nabor pravih madžarskih sklonov. Tako izvedena analiza za madžarsko slovnico predlaga seznam 18 sklonov.

“***Sporočilo globoke spodbude, ki sem je bil deležen v obliki prejete nagrade, je bilo zagotovo v tem, da naj v vse, kar počnem vlagam ves trud, ki ga premorem.***”

Kot rečeno, uporabljeni kriteriji izhajajo iz lastnosti, ki univerzalno veljajo za slovnični pojav sklonov. Prav v tem je lepota slovnice jezikov. Znotraj njih je mogoče opazovati univerzalije, vsesplošno veljavna načela, ki svojo veljavnost iz slovnice v slovnico vedno znova potrjujejo. K čudenju nagiba spraševanje, kako je do tega prišlo in zakaj ni tako, da od slovnice do slovnice ne odkrivamo popolne raznolikosti in arbitrarnosti značilnosti.

Pri raziskovanju madžarskih sklonov in sklonov v splošnem pa navdušuje tudi njihova pomenska dimenzija. Skloni izven meja slovnice slovenskega jezika lahko izrazijo ideje in stanja, ki so z vidika slovenščine nekaj popolnoma novega in zato izjemno zanimivega. Madžarščina in drugi uralski jeziki, na primer, lahko s skloni posredujejo informacije o vsakovrstnih načinih gibanja. Kar slovenščina izrazi s predlogi, kot so v, na, iz itd., madžarščina izraža s skloni. Tako bi se na primer zvezo 'v hiši' v madžarščini izrazilo kot 'ház-ban', pri čemer je '-ban' oznaka za sklon, ki se je priključila samostalniški besedi 'ház' (slovensko 'hiša'). S skloni je mogoče izraziti dokaj kompleksne ideje. Madžarski sklon translativ, na primer, govori o preobražanju nečesa v nekaj drugega. Svetovni pogled na sklone pred nas postavlja še nekatere druge zanimive primere. Sklon abesiv ali privativ, na primer, sporoča, da nekdo ali nekaj manjka ali je odsotno, v slovnica aboridžinskih jezikov, govornih v Avstraliji, pa naletimo na sklon aversiv ali evitativ, ki pa nam daje informacijo, da s tem sklonom označena samostalniška beseda pomeni tisto, česar se nekdo ali nekaj boji ali izogiba.

Svet sklonov ponuja veliko razlogov za navdušenje nad jeziki. Njihovo raziskovanje se tu ne končuje. Sporočilo globoke spodbude, ki sem je bil deležen v obliki prejete nagrade, je bilo zagotovo v tem, naj v vse, kar počnem vlagam ves trud, ki ga premorem. V sedanjem času tako okrepljen v veliki hvaležnosti za vse prejeto hodim po poti duhovniške formacije.

AKAD. PROF. DR. JOŽE KRAŠOVEC O JERUZALEMSKEM PREVODU

Bi nam lahko opisali, kakšne izboljšave in novosti prinaša novi uradni katoliški prevod Svetega pisma (Jeruzalemska izdaja). Koliko časa je trajal celoten projekt izdelovanja prevoda in s kakšnimi izzivi ste se pri prevajanju soočili?

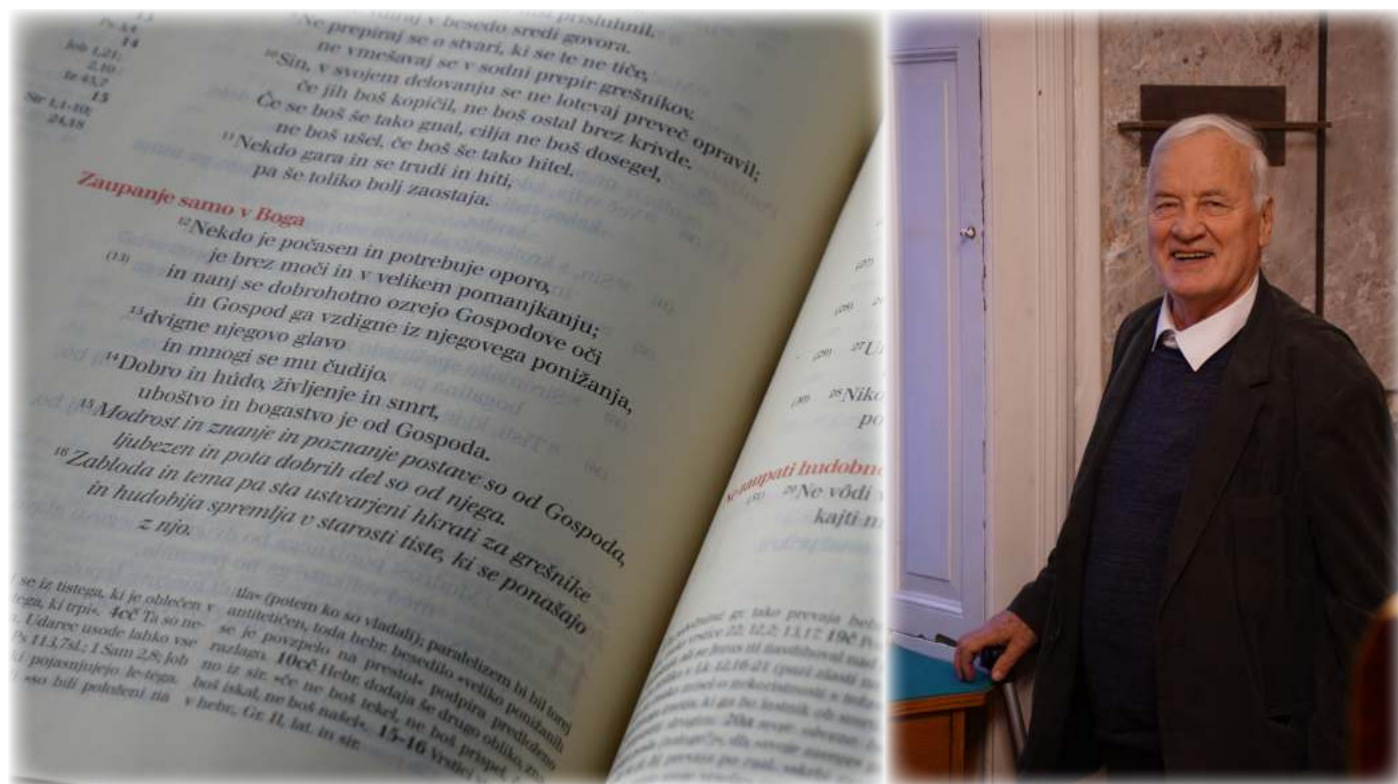
Če o pričakovanih izboljšavah v samem prevodu govorimo v primerjavi z vsemi dosedanjimi slovenskimi prevodi Svetega pisma, bi najprej izpostavil večjo skladnost prevoda svetopisemskega besedila z izvirnimi svetopisemskimi jeziki (hebrejščino, aramejščino in grščino) tako na ravni vsebine kot oblike. Do 20. stoletja so se vsi prevajalci Svetega pisma veliko bolj opirali na latinski prevod (Vulgato), kakor na izvirnik. Ta ugotovitev velja tudi za prve protestantske prevode v 16. stoletju. Razlog je očitno v tem, da je bilo v celotni zgodovini judovstva in krščanstva le malo strokovnjakov, ki so Sveto pismo presojali v njegovih literarnih vrstah in zvrsteh ter drugih literarnih posebnostih Svetega pisma. Zato se je v vseh prevodih Svetega pisma pogosto dogajalo, da so prevajalci na ravni besedišča metafore in simbole spreminjali v abstraktne pojme. Še bolj pogosto se je dogajalo, da istih temeljnih besed izvirnika niso že po pravilu prevajali enotno. Nekateri so enotnost v rabi besedišča v izvirniku celo načrtno razbijali z iskanjem variant, češ da besedilo sicer zveni preveč monotono. Nadaljnja pogosta pomanjkljivost je bila v tem, da prevajalci niso bili pozorni na širši okvir zgradbe besedila, ki ga notranje povezujejo ključne besede ali celo besedne zveze, ki jih torej treba brez debate prevesti zvesto skladno z izvirnikom. Pogosto so spregledali tudi odtenke rabe sinonimnega, antitetičnega in sintetičnega paralelizma (parallelismus membrorum).

Drugo področje presojanja izboljšav so uvodi, opombe, seznam referenc na robu in dodatki na koncu prevoda. Vse to smo prevzeli iz slovite La Bible de Jérusalem (redakcija iz leta 2000) in priredili slovenskemu prevodu svetopisemskega besedila dosledno po sprejetih pravilih, ki sem jih moral najprej izdelati, v postopku redakcij pa jih je bilo mogoče še izboljševati. Načrtno sem poskrbel, da sem po končanem prevodu in delnih izdajah v petih knjigah celi dve leti ob sodelovanju nekaterih požrtvovalnih oseb celotno gradivo 3000 strani usklajeval do te mere, da smo prišli kar do sedmih korektur. Že v pripravi ekumenskega prevoda, ki je izšel leta 1966, se to niti približno ni zgodilo do te mere, ker so nas vezali termini in za končno usklajevanje ni bilo dovolj časa. Ta projekt je zato trajal nekoliko več let, kakor projekt ekumenskega prevoda, in sicer 18 let (od 2006 do 2024). Priprava ekumenskega prevoda je trajala 15 let (od 1981 do 1996).

Kako bi s stališča novejših teorij o prevajanju razložili domnevo, da za prevajalca komentiranega prevoda Svetega pisma ni dovolj filološko znanje, ampak je potrebna tudi specializacija v stroki Svetega pisma? Zakaj ni mogoče, da bi filolog na tem področju opravil enako ustrezno delo kot bibličist? Na kaj mora biti prevajalec svetopisemskih besedil še posebej pozoren?

Anton Sovre je nekoč izjavil, da se mora potencialni prevajalec Homerjevih del po končanem študiju klasične filologije vsaj deset let uživljati v svet Homerjeve poezije in mitologije, da bi bil kos prevajalskim izzivom. Ta ocena pa še bolj velja za Sveto pismo, ki je predvsem zaradi pretežno duhovnih vsebin na vseh nivojih neprimerljivo bolj večpomensko, kakor so svetna besedila grške klasike. Razen tega je bilo Sveto pismo v treh tisoč letih tako v judovstvu kot v krščanstvu deležno bogatejše dediščine komentiranja na vseh nivojih jezika in hermenevtike, kakor dela politeističnih kultur starega Bližnjega vzhoda. Kolikor bolj prevajalec pozna Sveto pismo v kontekstu celote kultur starega Bližnjega vzhoda in odmeve v poznejših interpretacijah, toliko bolj ustrezno lahko prevaja in komentira prevod Svetega pisma. Le površinsko poznavanje znanstvenih dognanj o Svetem pismu v intertekstualnih razmerjih pa navadno vodi do vnašanja tujih idej in oblik v svet Svetega pisma. Prevajalec semitske Stare zaveze mora poznati podobnosti in razlike med vsebino in oblikami Svetega pisma in deli drugih semitskih in nesemitskih kultur. Prevajalec Nove zaveze pa mora poznati starozavezno miselno in oblikovno osnovo le-te, da ne bi v prevod in komentar vnašal nebibličnih pomenov, ki so parcialni in ne zajamejo celotnega pomenskega spektruma večpomenskosti besedišča, besednih zvez in literarnih oblik.

Ali je prevajanje mogoče opredeliti kot umetnost? Do kakšne mere? Kaj pa prevajalec Svetega pisma? Je tudi on lahko smatran za umetnika? Ali pa morda, nasprotno, prevajanja zapisane Božje besede ne moremo povezovati z umetniškimi vidiki?

Lev Nikolajevič Tolstoj svojo knjigo *Kaj je umetnost?* končuje z besedami: »Poslanstvo umetnosti v našem času je v tem, da resnico o tem, da je blagor ljudi v njihovi združitvi med seboj, prevede iz področja razsodnosti v področje občutkov, in da vpelje namesto zdaj prevladujočega nasilja kraljestvo Božje, se pravi, kraljestvo ljubezni, ki se dozdeva nam vsem najvišji cilj človeškega življenja.« Ta temeljni motiv, ki je sad Božjega navdiha, je vsem svetopisemskim piscem pomagal, da so pogosto pisali v povzdignjenem slogu in retoriki. Če ima prevajalec v sebi čut za pretanjeno izražanje, se lahko izogne nevarnosti, da bi bil prevod v rabi umetniških prijemov manj umetniški, kakor je izvirnik. Seveda pa je ravno motivacija ljubezni tista, ki je pisce izvirnika najbolj učinkovito varovala pred nevarnostjo, da bi iskali umetniške prijeme zaradi umetnosti. Prevod je torej gotovo toliko bolj umetniško pristen, kolikor bolj v celoti ustreza duhovni vsebini in literarno-retorični obliki izvirnika.

EVROPSKO SREČANJE MLADIH: TAIZÉ LJUBLJANA

Na prehodu iz leta 2023 v 2024 smo v Sloveniji gostili Taizejsko novoletno srečanje kristjanov, na katerem sodelujejo bratje iz francoske vasice Taizé. V Bogoslovnem semenišču v Ljubljani smo že od jeseni srečevali dva brata, ki sta bila nastanjena pri nas in sta pripravljala vse potrebno za srečanje konec decembra. Velik del odgovornosti in zadolžitvev tudi na tako velikem dogodku sloni na mladih prostovoljcih. Mnogi požrtvovalni so se na pot v tujino odpravili že na božič ali dan po njem. Tudi bogoslovci smo bili povabljeni k sodelovanju na tem srečanju. Sam sem se spominjal svojega romanja na tako srečanje; kako da sedaj, ko je novoletno srečanje tako rekoč doma, ne bi sodeloval. Nekateri so sodelovali z župnijami, ki so gostile romarje in v katerih se je odvijal dopoldanski molitveni program, drugi so prihajajoče usmerjali ob prihodu in odhodu. Vpeti smo bili tudi v program po cerkvah v središču naše prestolnice in v naši hiši na Dolničarjevi 4, kamor so bratje iz Taizéja, škofje, prostovoljci in nekateri drugi prihajali na kosilo.

Taizejsko novoletno srečanje s svojim načinom domačih gostiteljev, ki romarjem nudijo svoj dom, vsakič znova pokaže odprtost domačinov. Vzporedno z molitvenim vzdušjem srečanja pride do izraza tudi gostoljubnost naroda. Kot turistična destinacija imamo v Sloveniji marsikaj lepega pokazati: naravo, mesta, raznolikost regij in kulturno dediščino. Koliko lažje je razkazati objektivne danosti naše dežele, kakor govoriti o narodni zavesti, veri, krepostih in vrednotah, za katere se zavzemamo, ali stiskah vsakdana. Biti odprt gostitelj je izziv, kajti tisti, ki ga gostim, me vabi, naj mu dam del sebe, da se zaradi njega spremenim. Romarja sprejeti k sebi domov s tem, kar sem, mu nuditi oporo v skupnem cilju – vsekakor težje kakor napolniti krožnik, postlati posteljo in celo v odlični angleščini razložiti vse o vsem.

Verjamem, da so udeleženci tudi na letošnje novoletno srečanje resnično prišli kot romarji, iz želje po molitvi, po skupnosti, iz hrepenenja in upanja na edinost. Jezusova želja in prošnja »Da bi bili vsi eno« (Jn 17,21) nas nenehno spodbuja in opominja, da so prizadevanja za edinost še kako potrebna. Želim si, da bi nas izkušnja letošnjega Taizejskega novoletnega srečanja, pa naj smo bili oddaljeno ali konkretno vpleteni, usmerjala v vsaj strpno sobivanje med nami. Kolikšen napredek bi bil, če bi v naši krajevni Cerkvi spremenili obrekovanje in strankarstvo v osebno dobronamerno kritiko! Drugega pa »ne imejte za sovražnika, ampak ga opominjajte kot brata,« (2 Tes 3,15) nam pravi Sveto pismo. Medsebojnih opominov iz želje po edinosti med duhovniki – tega nam zelo manjka. Sem naiven, ko mislim, da je to sploh možno? Ali morda še bolj, ko vse prepustim drugim?

BRAT IGNACIO PRAVI ...

Za vsakega bogoslovca je pomembna formacija na duhovnem področju. Zato imamo vsako leto petdnevne duhovne vaje in mesečne duhovne obnove ter enkrat na teden »spiritualovo punkto«. Letošnje duhovne vaje je konec septembra vodil kapucin br. Štefan Kožuh na način programa Delavnice molitve in življenja. Za večino bogoslovcev so bile duhovne vaje bogata izkušnja in br. Štefan nas je povabil, da bi se udeležili Delavnic molitve in življenja, ki jih je sestavil kapucin br. Ignacio Larrañaga in so se razširile po celem svetu. V Sloveniji jih tako izvajajo že 30 let. Tudi v semenišču smo se odločili, da Delavnicam molitve in življenja damo priložnost, da nas nagovorijo. Skozi 15 srečanj, ki so potekala večinoma v prvem semestru, nas je vodila ga. Branka Ožek. Vsako srečanje je trajalo dve uri, kar je bilo po napornih predavanjih, drugih obveznostih in ob večerni uri velik zalogaj. Srečanja so sestavljena iz podelitve, kako smo v molitvi preživeli teden, branja Božje besede, petja pesmi, poslušanja oznanila br. Ignacia in učenja novih načinov molitve, ki smo jih nato skozi teden vsak dan prakticirali. Delavnice molitve in življenja smo zaključili s puščavo v samostanu v Stični. Najbolj pozitivno pri teh delavnicah je, da udeležencem pomagajo gojiti ljubezen do Božje besede, utrjujejo odnos z Bogom in želijo vzpostaviti bratske vezi v skupnosti. Ob tej priložnosti se bogoslovci zahvaljujemo ge. Branki Ožek za njeno požrtvovalnost, navdušeno vodenje in pričevanje. Verjamemo, da je prav vsak bogoslovec iz te izkušnje izšel vsaj kanček bolj duhovno obogaten.

UTRIP BOGOSLOVNEGA SEMENIŠČA 2023/2024

Diakonsko posvečenje Mela Kovica.

Diakonsko posvečenje Luka Jesenka.

Tudi letos smo izkoristili priložnost in ob začetku študijskega leta v bogoslovju pogostili študentke in študente ter druge naše prijatelje. Letos so se nam pridružili še bratje in prostovoljci iz Taizéja, s katerimi smo kasneje tudi sodelovali ob pripravi in izvedbi novoletnega srečanja. Veseli smo bili, da je lahko naša hiša prostor druženja in gostiteljstva za naše prijatelje.

Mark Anton Ramšak

JUN

JUL

AVG

SEP

OKT

Ob začetku semeniškega leta smo šli na romanje v večno mesto – v Rim. Ogledali smo si vse pomembnejše cerkve in prav tako tudi najznamenitejše katakombe na svetu – Kalistove katakombe. Vse dni smo prenočevali v Sloveniku, kolegiju Slovenske škofovske konference. V času romanja smo se srečali tudi s kardinalom msgr. dr. Francem Rodetom, ki nam je podal nekaj nasvetov za našo duhovniško pot. Romanje smo zaključili z glavnim namenom, zaradi katerega smo se podali v Rim. To je bilo diakonsko posvečenje našega bogoslovca Luka Jesenka.

Domen Špringer

V sredo, 25. oktobra 2023, je ga. Zdenka povabila vse bogoslovce in vodstvo na poslovilno pogostitev. Gostija je potekala v Brežah (pri Ribnici) v gostišču Makšar. Na pogostitvi sta nas nagovorila g. rektor in ga. Zdenka. Imeli smo tudi priložnost slišati nekaj tamkajšnje govornice, ko nas je obiskal ribniški suhorobar. Na koncu smo skupaj zapeli pesem Marija, mati ljubljena.

Rok Gornik

V ponedeljek, 16. oktobra 2023, smo v sklopu semeniške ure v Bogoslovnem semenišču gostili uršulinko sestro Andrejo Godnič, ki je 15 let preživela v misijonih po Južni Ameriki. Sestra nam je najprej spregovorila o svojem odnosu z Jezusom, o izzivih, s katerimi se je soočala v svojem življenju in pri delovanju v misijonih. Nato pa je spregovorila še o pomembnosti razumevanja lastnega telesa in o tem, kakšne mojstrovine smo v Božjih očeh. Bogoslovci smo ji hvaležni za njeno pričevanje in spodbude, ki smo jih prejeli.

Timotej Fijavž Vivod

Med 27. in 31. oktobrom smo se bogoslovci skupaj z duhovniki udeležili skavtskega usposabljanja v Kočevskem Rogu. Namen usposabljanja je bil predstaviti skavtsko metodo vzgoje, da se bomo lahko kot duhovni pomočniki lažje vključili v lokalne stege ter tudi tam označili Jezusov evangelij. Poleg vsega koristnega znanja smo bili deležni še pristnega skavtskega duha, ki nam je pomagal začutiti čar skavtstva. Hvala vsem pripravljavcem za darovan čas in njihovo navdušenje, ki je tudi v nas vžgalo željo po služenju v slovenski skavtski družini.

Filip Bezovnik

V sklopu priprav na sprejem prvoletnikov v Marijino kongregacijo slovenskih bogoslovcev in duhovnikov smo v četrtek, 23. novembra 2023, v semenišču gostili sestro Snežno Večko. Spregovorila nam je o Devici Mariji in njenem materinskem poslanstvu, ki ga je vršila kot Mati Božjega Sina, ter poudarila njeno predanost Božji volji, ki jo je vselej sprejemala z odprtim srcem.

David Pirnar

29. novembra nas je v pripravi na praznik Brezmadežne obiskal Matija Mohar, ki se je v skupnosti Cenacolo v Medžugorju zdravil od odvisnosti in je vnet Marijin častilec. Pripovedoval nam je o svoji življenjski poti, kako je zabredel v odvisnost, po čudežu sprejel zdravljenje, se težko privadil na strogi red v skupnosti Cenacolo in naposled spremenil svoje življenje. Poudaril je pomen evharističnega češčenja, molitve rožnega venca, življenja v skupnosti in ročnega dela. Podal je pomenljivo prispevilo: Čoln ima dve vesli. Če veslamo le z enim, se čoln vrti okoli svoje osi. Podobno je z molitvijo in delom; če se oklepamo le enega, se vrtimo okoli sebe.

Janez Peter Bohinc

Na praznik Brezmadežne smo se v semenišču kakor vsako leto pripravljali z vsakodnevno péto devetdnevnic, pri kateri smo brali nagovore nadškofa Antona Vovka, ki jih je v prvih letih po 2. svetovni vojni ob tem prazniku namenil takratnim bogoslovcem. Slovesno praznovanje smo začeli s slovesnimi prvimi večernicami v ljubljanski stolnici, zjutraj pa smo praznovanje nadaljevali s tradicionalno budnico in pétimi hvalnicami. Popoldan je sledila slovesna sveta maša v semeniški kapeli, ki jo je vodil nadškof Stanislav Zore. Med mašo so bili v Marijino kongregacijo slovenskih bogoslovcev in duhovnikov sprejeti štirje prvoletniki. Pevci semeniškega zbora smo ob tej priložnosti iz arhiva potegnili dolgo pozabljen Premrllov Magnificat, ki ga je skladatelj leta 1927 poklonil prav temu zboru. Veseli smo bili obiska domačih in prijateljev, večer pa smo zaključili s pétimi lavretanskimi litanijami Matere Božje.

Jure Ferletič

DEC

Miklavževanje

Knezoškof Slavoljub

Pred božičnimi prazniki smo se bogoslovci in redovniki v formaciji udeležili duhovne obnove, ki sta jo v Hiši kruha v Svetem Duhu vodila kapucin br. Jakob Kunšič in s. Metka Verbič. Poglobili smo se v izkušnjo svetih treh kraljev, ki so potovali k Jezusu v Betlehem, da bi ga počastili. Duhovno obnovo pa smo zapustili tudi s spoznanjem, da če se vsi mladi v formaciji za duhovniški in redovniški poklic zberemo skupaj, nas vseeno še nekaj je. Hvala vsem, ki molite za nove duhovne poklice, in se vam še naprej priporočamo.

Matija Golob

JAN

Lektor Rok Gornik in diakon Matjaž Venta

Na nedeljo Jezusovega krsta, 7. januarja 2024, sta Rok Gornik in Jure Golob prejela službo mašnega bralca. Slovesnost v mariborski nadškofiji smo obeležili v tamkajšnji stolnici v dopoldanskem času tistega dne. V ljubljanski nadškofiji pa je prejem lektorata potekal popoldne in je bil združen z diakonskim posvečenjem Matjaža Vente. Slovesnost diakonskega posvečenja in prejema službe lektorja smo zato obhajali v dobski župnijski cerkvi.

Rok Gornik

V Jezuitskem kolegiju v Ljubljani so gostili potujočo razstavo "Shame – European stories" (slovensko "Sram/sramota – evropske zgodbe"), ki je predstavljala zgodbe in portrete skoraj stotih oseb, ki so bile v svojem otroštvu žrtve zlorabe. Šlo je za različne vrste zlorab (nasilje v rejniških družinah, spolne zlorabe, trgovina z ljudmi ...), ki so jih žrtve utrpeli s strani različnih oseb (rejniški starši, duhovniki, trenerji ...). V Katoliški cerkvi v Sloveniji smo 18. novembra 2023 obhajali dan molitve za žrtve spolnih zlorab. Ta datum je tudi Svet Evrope leta 2014 na pobudo Slovenije razglasil za Evropski dan za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo. Osveščanje o tej problematiki nam ostaja kot spodbuda k molitvi za žrtve in trudu za preprečitev takšnih dejanj.

Mark Anton Ramšak

Bogoslovci smo se skupaj z vodstvom v soboto, 11. maja, odpravili na tradicionalni majniški izlet. Obiskali smo kraje v pretežno južnem delu prekmurske ravnice, ki se imenuje Dolinsko ali po domače Markovsko. Po zajtrku v Beltincih smo se odpravili v Črenšovce – kraj, ki ga je zaznamoval pomemben prekmurski duhovnik Jožef Klekl, katerega 150-letnico rojstva obeležujemo letos. Tam smo obhajali sveto mašo. Za kosilo smo se vrnili v Beltince, kjer nas je za bogato obloženo mizo v dobri družbi g. škofa in dekanijskih duhovnikov, zbranih ob slovesnosti svete birme, ki je potekala ta dan v župniji, pogostil domači župnik. Ogledali smo si tudi novo poslikavo v beltinski cerkvi. Po tem smo se odpravili proti Lendavi in se na poti ustavili še na ogledu znamenite Plečnikove »Bele golobice« v Bogojini. Po ogledu sinagoge v Lendavi smo v Hiši vin Cuk okušali žlahtno kapljico Lendavskih gor. Izlet smo zaključili z molitvijo in petjem litanij pri sestrah klarisah v Turnišču, ki so nam pripravile tudi okusno večerjo. Na koncu smo se priporočili v varstvo Mariji pod logom v Turnišču.

Blaž Baligač

MAJ

V soboto, 13. aprila 2024, smo popoldne v semenišču gostili naše starše. Srečanje smo pričeli z mašo v semeniški kape-
li in ga nadaljevali z ogledom cerkve Marijinega oznanjenja in muzeja ter knjižnice pri frančiškanih na Tromostovju. Ob vrnitvi v semenišče je sledila večerja, ki smo jo zaključili s prijetnim druženjem.

David Pirnar

APR

Gosta: Helena Fojkar Zupančič in Matej Zupančič

FEB

MAR

PASTORALNA PRAKSA V ŽUPNIJI BUDANJE

Župnija Budanje leži v Vipavski dolini, vpeta v pobočje na obronkih Trnovske planote. Njen zavetnik je sv. Nikolaj, patron župnijske cerkve, na skrajnem robu župnije pa v gozdu stoji še podružnična cerkev sv. Ahaca. V letošnjem študijskem letu tu opravljam pastoralno prakso, moj mentor pa je župnik g. Andrej Vovk.

Ob začetku prakse sta mi bili zaupani dve nalogi: poučevanje verouka v sedmem razredu in vodenje otroškega zbora, s katerim vsak petek in nekatere nedelje sodelujemo pri sveti maši. Vsak mesec se poleg tega zvrstijo še ministrantske vaje, zakonski skupini, srečanje katehistov, obhajanje bolnikov in še marsikaj drugega.

Če v grobem izpostavim zgolj nekaj vtisov, ki me najbolj spremljajo, bi na prvem mestu izpostavil hvaležnost in veselje za vsa srečanja z ljudmi na župniji, s katerimi se lahko skupaj veselimo, ko obhajamo praznike in se zbiramo ob uri slovesa. Dobrodošel se mi zdi tudi izziv, kako znanje, pridobljeno na fakulteti, spraviti v prakso in ga na ustrezen način posredovati tako mladim kot odraslim, saj je potrebno v določenih situacijah odgovore na vprašanja naravnost »stresti iz rokava«. Posebno spodbudo za poklic in študij doživljam pri srečevanju z zakonci, ko vidim, kako se trudijo živeti kot iskreni Jezusovi učenci ter se poglobljajo v Sveto Pismo in vsebine krščanskega nauka. Ob nedeljah in praznikih se veselim ubranega petja župnijskega zbora pri sv. maši in popoldanskih litanijah. Nazadnje bi izpostavil še dragoceno izkušnjo srečevanja z duhovniki v dekaniji ter njihov zgled povezanosti in sodelovanja.

PASTORALNA PRAKSA V ŽUPNIJAH ŠENTILJ V SLOVENSКИH GORICAH IN KOŠAKI

V četrtem letniku Bogoslovnega semenišča sem bil poslan na celoletno vikend prakso v župniji Šentilj v Slovenskih Goricah in Maribor – Košaki. V obeh župnijah deluje g. Igor I. Novak, ki je hkrati tudi dekan dekaniije Jarenina. Poleg tega pa je na škofijski ravni aktiven tudi kot referent za ekumenizem in duhovni vodja Kolpingove zveze.

Župnija Šentilj se ponaša z bogato in dolgo zgodovino. Župnijo so ustanovili leta 1784, medtem ko sta kraj z imenom St. Gilgen in tamkajšnja cerkev prvič omenjena že leta 1329. To, da je kraj imenovan po svetniku, nakazuje, da je tu že takrat stala cerkev, posvečena sv. Egidiju. Sedanja cerkev pa je bila zgrajena leta 1810.

Župnija Maribor – Košaki pa je mlajša župnija, ki je bila ustanovljena 15. avgusta leta 1998. Cerkev, ki je posvečena blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku, so začeli graditi poleti leta 2008, 28. septembra 2019 pa jo je posvetil mariborski nadškof msgr. Alojzij Cvikl. Do leta 2009 je bila župnija v oskrbi frančiškanov, zatem pa jo je neposredno prevzela nadškofija. V obeh župnijah deluje več različnih skupin in društev, kar vpliva tako na življenje župljanov kot tudi na bogat utrip župnij.

Aktivno sem vključen v življenje in delo na obeh župnijah. Med drugim sodelujem pri rednih tedenskih srečanjih tamkajšnjih skavtov, pripravljam srečanja za ministrante, pomagam pri katezezi in sem prisoten pri vseh dogodkih, ki se dogajajo tekom vikenda. Zelo lepi so na župniji prvi petki, ko skupaj z župnikom obiskujeva in nosiva sveto obhajilo bolnikom in starejšim. Vesel pa sem nasploh vsakršnega srečevanja in pogovora z župljani, saj preko tega lažje razumem družbeno situacijo in ljudi, ki se v danih razmerah zares trudijo živeti pristno krščansko življenje. Poleg dogodkov v župniji pa sem skupaj z mentorjem večkrat prisoten tudi na raznih škofijskih dogodkih. Tako sem bil denimo prisoten na več srečanjih Kolpingove zveze, škofijskem romanju ministrantov, srečanju kolednikov mariborske nadškofije in podobno. Z mentorjem g. Igorjem pa poleg vsega pastoralnega delovanja najdeva tudi čas za pogovor o delu in življenju na župniji. Prav ti pogovori so zame zelo dobrodošli, saj tudi preko njih dobivam realen pogled na pastoralno delovanje na župniji.

Še posebej dragoceno spodbudo za svoj poklic pa doživljam ob zgledu vseh duhovnikov, s katerimi se v času prakse srečujem. Tukaj bi posebej izpostavil mentorja g. Igorja I. Novaka ter duhovnega pomočnika g. Romana Maierja, ki sta mi lep zgled duhovniškega življenja in delovanja.

PASTORALNA PRAKSA V ŽUPNIJI PRESKA

V četrtem letniku Bogoslovnega semenišča v Ljubljani bogoslovec odhaja na celoletno vikendsko prakso. Tako sem bil tudi sam poslan v župnijo Preska. Moj mentor je bil gospod župnik Jure Koželj, ob njem pa tudi duhovni pomočnik g. Peter Stele ter stalni diakon g. Iztok Žebovec. Župnija obsega naslednje kraje in naselja: Preska, Medvode (brez Svetja), Seničica, Golo Brdo, Žlebe, Vaše in Goričane (polovico vasi vključno z gradom Goričane). Župnijska cerkev je posvečena svetemu Janezu Krstniku. Sama župnija pa ima znotraj svojega teritorija še tri podružnične cerkve: cerkev Svete Trojice na Golem Brdu, cerkev svete Marjete v Žlebeh in cerkev svetega Jakoba na Petelincu. Poleg tega je na ozemlju župnije še kapela Marije Pomočnice na Bonovcu in nadškofjski dvorec Goričane, kjer je kapela svetega Frančiška Saleškega.

Vsaka župnija piše svojo zgodbo. V župniji Preska je še kako živa zgodba in spomin na ustreljenega župnika Valentina Oblaka, ki je v župniji Preska deloval od leta 1927 do leta 1951. Njegovo najpomembnejše delo v Preski je bila zidava nove cerkve. Leta 1941 so ob začetku gradnje kraj zasedli Nemci in župnika pregnali. Farani so tako sami nadaljevali gradnjo cerkve. Župnik Oblak se je lahko vrnil šele 26. maja 1945. Sprva je moral stanovati pri organistu, pozneje pa je dobil sobico v župnišču. Čeprav je bil previden, ni mogel odobravati, kar je počenjala nova oblast. Že leta 1948 je imel težave zaradi poučevanja verouka v šoli. Prepovedali so mu vstop, zlasti ravnatelj mu je močno nasprotoval z besedami: »Ta črni hudič ne bo prišel nikoli več v šolo«.

Župnik Oblak je bil mnogim v spotiko: grajal je grešne zveze, bil je mož molitve, varčen, radodaren in mož reda. Značilni zanj sta bili skrbnost in iskrenost. Ker so bile volitve v tistem času nadzorovane, je župnik Oblak nekajkrat odšel na volitve, a le zato, da bi lažje deloval. Leta 1950 ni več odšel na volitve. Usodne noči 21. septembra 1951 je bil skozi okno ustreljen. Po pripovedovanju faranov je bil umor izveden pod pretvezo, da ga kličejo k umirajočemu bolniku. Mesec dni pred smrtjo je župnik Valentin Oblak opravil duhovne vaje na Brezjah.

Vsaka župnija prinaša svoje izkušnje. Pastoralna praksa je tako omogočala konkreten stik z občestvom, pastoralne izkušnje ter izkustvo družbene situacije in stika z ljudmi, ki se trudijo živeti pristno krščansko življenje.

CIAO! HOW DO YOU DO? DEAR FRATELLI!

Mogoče se ne zavedamo, ampak pri vsaki molitvi ali sveti maši živimo katoliško, univerzalno Cerkev. Včasih pa dobro dene, da to katoliškost in univerzalnost Cerkve človek izkusi na lastni koži. V mojem primeru najprej nekaj mesecev na italijanski župniji blizu Verone, potem na župniji v južni Angliji.

Letošnje leto sem formacije deležen na terenu. Moji predstojniki so bili revni in brezdomci, svete duše in mladi. Učilnice so zamenjali prostori za deljenje hrane, župnijski bar, kramljanje ob cerkvenih vratih in številni krogi raznih skupin. Študijske ure so se zavlekle v pozne nočne ure, preživete na pohodu z mladimi ali pa v poslušanju izkušenj starejših na duhovnem odmiku. Odmore med vsemi temi predavanji sem preživel v molitvi, pri svetih mašah in pri pomivanju posode. Tudi kuhati si je treba, če želiš preživeti. Prosti čas? Seveda, kot čas za študij univerzitetnih predmetov in kak krog s kolesom.

Italija: župnija Bovolone. Raznolikost skupin, pastorala od rojstva pa vse do smrti. Močno sem bil vpet v karitativno dejavnost, deljenje hrane pomoči potrebnim, kjer sem se učil iskati Gospodovega obličja. S tem sem nadaljeval pri obiskih bolnikov in starejših, med prinašanjem obhajila. Bil sem zraven pri celotni pobirmanski katehezi, opazoval delo kaplana, se spoprijateljil z animatorji in otroki. Cela skupnost skrbi za svoj podmladek. Starši in starejši imajo možnost prejemati dobro hrano prek zakonskih in molitvenih skupin. Ogromno izmed njih je prostovoljcev. Res sem hvaležen za izkušnjo sobivanja z duhovniki, za veliko pogovorov in dobrih zgledov ustvarjalnosti, delavnosti, predanosti. Vsak živi svoje duhovništvo drugače, tako da sem se lahko od vsakega nekaj naučil.

Anglija: župnija Winchester. Raznolikost občestva, ljudi, ver in novih pristopov. Tečaj Alfa, kjer skupaj odkrivamo vero, Jezusa in smisel življenja. Potovanje s katehumeni, priprave na zakramente uvajanja in moje uvajanje v potovanje z njimi. Bog ne neha klicati svojih otrok, se jim razodevati, jim pomagati, da bi ga spoznali. In človek se trudi, odgovarja na to, tudi druge ljudi kliče in vabi k Njemu. Občudujem in se učim tega božje-človeškega sodelovanja. Odkrivam, kaj pomeni evangelizacija, misijon na domačem terenu. Medverski dialog je tu nekaj spontanega. Veliko je starejših, ki pa res dobro pričujejo, služijo in se žrtvujejo za skupnost in mesto. Res sem hvaležen za dobrega župnika mentorja, duhovnega očeta in zgled voditelja ter vzor ponižnosti. Čaka me še veliko priložnosti spoznavanja, odkrivanja, poslušanja in izročanja Gospodu ...

To akademsko leto dvakrat po štiri mesece živim na dveh različnih župnijah. Različno, različnost, razlikovati – pridevnik, samostalnik in glagol. To sem v teh mesecih (upam, da res) dobro usvojil. Drugače, poglobljeno in z distance mi je pomagalo videti mojo izkušnjo slovenske župnije, lastne formacije in navsezadnje slovenske kulture ter naših navad. Šele tujina posamezniku pomaga videti lepoto, vrednost in tudi kakšno pomanjkljivost domovine, domačega. Priznam, da ni bilo vedno lahko, predvsem z jezikom in vstopanjem v to različnost. Mislim pa, da bo pustilo dobre posledice in lepe spomine.

Tako nekako je (bilo). Je zelo dragoceno, bogato in izzivalno. Vsega se ne da (p)opisati. Toplo priporočam tujino in lepo pozdravljam domovino!

UREDNIŠTVO

FOTOGALERIJA IN ŠE KAJ

VIRTUTI & MUSIS
FOTOGALERIJA IN ŠE KAJ

Vodstvo semenišča

Praznovanje 80-letnice g. Jožeta

*Slovenski bogoslovci in vodstvo
2023/2024*

Novo vodstvo MKSBD

Klobučnjaki